

ધોરણ ૧૨ સાયન્સ A અને B ગ્રુપ બાદ એન્જિનિયરિંગ સિવાયના કોર્સની માહિતી

વિજ્ઞાન (Science) સંબંધિત ડિગ્રી કોર્સ: સંપૂર્ણ માહિતી

વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓ માટે ભારતમાં વિવિધ પ્રકારના ડિગ્રી કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. આ કોર્સ વિજ્ઞાનના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોથી લઈને વિશિષ્ટ શાખાઓ સુધી વિસ્તરેલા છે અને તેમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને સંશોધન, ટેકનોલોજી, આરોગ્યસંભાળ, કૃષિ અને અન્ય ઘણા ક્ષેત્રોમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

અહીં વિજ્ઞાન સંબંધિત મુખ્ય ડિગ્રી કોર્સની વિગતવાર માહિતી આપવામાં આવી છે:

૧. બેચલર ડિગ્રી (સ્નાતક કક્ષા)

૧૨મા ધોરણ (સાયન્સ સ્ટ્રીમ) પછી વિદ્યાર્થીઓ માટે આ પ્રથમ સ્તરનો અભ્યાસક્રમ છે. તેની અવધિ સામાન્ય રીતે ૩ થી ૪ વર્ષની હોય છે. સૌથી પ્રખ્યાત બેચલર ડિગ્રી કોર્સમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

- **બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.):** આ એક ખૂબ જ લોકપ્રિય ડિગ્રી છે જે ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, ગણિત, જીવવિજ્ઞાન, વનસ્પતિશાસ્ત્ર, પ્રાણીશાસ્ત્ર જેવા મૂળભૂત વિજ્ઞાન વિષયોમાં ઉપલબ્ધ છે. આ ઉપરાંત, વિશિષ્ટ શાખાઓ જેવી કે:

- કમ્પ્યુટર સાયન્સ
- ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT)

- બાયોટેકનોલોજી
 - માઇક્રોબાયોલોજી
 - ફોરેન્સિક સાયન્સ
 - એન્વાયરમેન્ટલ સાયન્સ
 - કૃષિ (B.Sc. Agriculture)
 - નર્સિંગ (B.Sc. Nursing)
 - ફિઝિયોથેરાપી (BPT)
 - ડાયેટિશિયન અને ન્યુટ્રિશન
 - સાયકોલોજી
 - સ્ટેટિસ્ટિક્સ
 - ભૂસ્તરશાસ્ત્ર (Geology) જેવા અનેક વિકલ્પો પણ ઉપલબ્ધ છે. B.Sc. ઓનર્સ ડિગ્રી પણ ઉપલબ્ધ છે, જે કોઈ વિષયમાં વધુ ઊંડાણપૂર્વક અભ્યાસ પૂરો પાડે છે.
- **બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી (B.Tech) / બેચલર ઓફ એન્જિનિયરિંગ (B.E.):**
આ ૪ વર્ષનો પ્રોફેશનલ ડિગ્રી કોર્સ છે જે વિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ કરીને ટેકનોલોજી અને એન્જિનિયરિંગ એપ્લિકેશન્સ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. લોકપ્રિય શાખાઓમાં કોમ્પ્યુટર સાયન્સ એન્જિનિયરિંગ, મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ, ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ, સિવિલ એન્જિનિયરિંગ, ઇલેક્ટ્રોનિક્સ એન્ડ કોમ્યુનિકેશન એન્જિનિયરિંગ, કેમિકલ એન્જિનિયરિંગ, બાયોટેકનોલોજી એન્જિનિયરિંગ, ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

- બેચલર ઓફ મેડિસિન, બેચલર ઓફ સર્જરી (MBBS): મેડિકલ ક્ષેત્રે ડોક્ટર બનવા માટે આ ૫.૫ વર્ષનો (૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ સહિત) અંડરગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી કોર્સ છે.
- બેચલર ઓફ ડેન્ટલ સર્જરી (BDS): ડેન્ટિસ્ટ બનવા માટે આ ૫ વર્ષનો (૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ સહિત) ડિગ્રી કોર્સ છે.
- બેચલર ઓફ ફાર્મસી (B.Pharm): ફાર્મસી ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માટે આ ૪ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે.
- બેચલર ઓફ વેટરિનરી સાયન્સ એન્ડ એનિમલ હસબન્ડરી (BVSc & AH): પશુ ચિકિત્સક બનવા માટે આ ૫.૫ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે.
- બેચલર ઓફ આર્કિટેક્ચર (B.Arch): આ ૫ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે આર્કિટેક્ચર અને બિલ્ડિંગ ડિઝાઇનમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે છે.

લાયકાત (Eligibility):

- મોટાભાગના બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.) કોર્સ માટે, વિદ્યાર્થીએ માન્ય બોર્ડમાંથી વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં (ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત અથવા ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને બાયોલોજી વિષયો સાથે) ૧૨મું ધોરણ ઓછામાં ઓછા ૫૦% થી ૬૦% માર્ક્સ સાથે પાસ કરેલું હોવું જોઈએ. ટકાવારી અને વિષયની જરૂરિયાત સંસ્થા અને કોર્સ પર આધાર રાખે છે.
- MBBS, BDS, BAMS, BHMS જેવા મેડિકલ કોર્સ માટે ૧૦+૨ ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન (PCB) વિષયો સાથે પાસ કરવું ફરજિયાત છે અને NEET (National Eligibility cum Entrance Test) જેવી પ્રવેશ પરીક્ષા પાસ કરવી પડે છે.

- B.Tech/B.E. જેવા એન્જિનિયરિંગ કોર્સ માટે ૧૦+૨ ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને ગણિત (PCM) વિષયો સાથે પાસ કરવું ફરજિયાત છે અને JEE Main, JEE Advanced જેવી પ્રવેશ પરીક્ષાઓ પાસ કરવી પડે છે.
- અન્ય વિજ્ઞાન સંબંધિત બેચલર ડિગ્રી માટે પણ જે તે સંસ્થા અથવા યુનિવર્સિટી દ્વારા નિર્ધારિત લાયકાત અને ઘણીવાર પ્રવેશ પરીક્ષા જરૂરી હોય છે.

૨. માસ્ટર ડિગ્રી (અનુસ્નાતક કક્ષા)

બેચલર ડિગ્રી પૂર્ણ કર્યા પછી, વિદ્યાર્થીઓ વિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં વધુ વિશેષતા મેળવવા માટે માસ્ટર ડિગ્રી કરી શકે છે. આ કોર્સ સામાન્ય રીતે ૨ વર્ષના હોય છે.

- માસ્ટર ઓફ સાયન્સ (M.Sc.): B.Sc. માં મેળવેલી વિશેષતાના આધારે, વિદ્યાર્થીઓ M.Sc. કરી શકે છે જેમ કે M.Sc. Physics, M.Sc. Chemistry, M.Sc. Mathematics, M.Sc. Biology, M.Sc. Biotechnology, M.Sc. Computer Science, M.Sc. Environmental Science વગેરે.
- માસ્ટર ઓફ ટેકનોલોજી (M.Tech) / માસ્ટર ઓફ એન્જિનિયરિંગ (M.E.): B.Tech/B.E. પછી એન્જિનિયરિંગની કોઈ શાખામાં ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે.
- માસ્ટર ઓફ કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સ (MCA): કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સના ક્ષેત્રમાં માસ્ટર ડિગ્રી.

લાયકાત (Eligibility):

- સંબંધિત વિષયમાં બેચલર ડિગ્રી (B.Sc., B.Tech, B.E. વગેરે) ઓછામાં ઓછા જરૂરી માર્ક્સ સાથે પાસ કરેલી હોવી જોઈએ.
- ઘણી પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટે GATE (Graduate Aptitude Test in Engineering), IIT JAM (Joint Admission Test for M.Sc.) જેવી પ્રવેશ પરીક્ષાઓ આપવી પડે છે.

૩. ડોક્ટરલ ડિગ્રી (Ph.D.)

જે વિદ્યાર્થીઓ સંશોધન અને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માંગે છે તેઓ માસ્ટર ડિગ્રી પછી ડોક્ટર ઓફ ફિલોસોફી (Ph.D.) કરી શકે છે. Ph.D. એ વિજ્ઞાનના કોઈ ક્ષેત્રમાં ઊંડાણપૂર્વક સંશોધન પર આધારિત ડિગ્રી છે અને તેની અવધિ ૩ થી ૫ વર્ષ કે તેથી વધુ હોઈ શકે છે.

લાયકાત (Eligibility):

- સંબંધિત વિષયમાં માસ્ટર ડિગ્રી (M.Sc., M.Tech, M.E. વગેરે) ઓછામાં ઓછા જરૂરી માર્ક્સ સાથે પાસ કરેલી હોવી જોઈએ.
- ઘણી યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓ પ્રવેશ માટે પ્રવેશ પરીક્ષા (જેમ કે NET - National Eligibility Test, GATE) અને ઇન્ટરવ્યુનું આયોજન કરે છે.

વિજ્ઞાન ડિગ્રી પછી કારકિર્દીના વિકલ્પો:

વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે ડિગ્રી મેળવ્યા પછી વિદ્યાર્થીઓ પાસે કારકિર્દીના અનેક ઉજ્જવળ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે, જેમાં મુખ્યત્વે નીચેના ક્ષેત્રોનો સમાવેશ થાય છે:

- સંશોધન અને વિકાસ (Research and Development - R&D): વૈજ્ઞાનિકો, સંશોધન સહયોગી તરીકે સરકારી અને ખાનગી સંશોધન સંસ્થાઓમાં.
- શિક્ષણ (Education): શાળા અને કોલેજોમાં શિક્ષક અને પ્રોફેસર તરીકે.
- આરોગ્યસંભાળ (Healthcare): ડોક્ટર, ડેન્ટિસ્ટ, નર્સ, ફાર્માસિસ્ટ, ફિઝિયોથેરાપિસ્ટ, લેબ ટેકનિશિયન તરીકે.
- ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT): સોફ્ટવેર ડેવલપર, સિસ્ટમ એનાલિસ્ટ, ડેટાબેઝ એડમિનિસ્ટ્રેટર, નેટવર્ક એન્જિનિયર તરીકે.

- એન્જિનિયરિંગ (Engineering): વિવિધ ઉદ્યોગોમાં એન્જિનિયર તરીકે (મિકેનિકલ, ઇલેક્ટ્રિકલ, સિવિલ, કોમ્પ્યુટર, કેમિકલ વગેરે).
- કૃષિ અને સંલગ્ન ક્ષેત્રો (Agriculture and Allied Sectors): કૃષિ અધિકારી, વૈજ્ઞાનિક, ફાર્મ મેનેજર તરીકે.
- પર્યાવરણ અને વન્યજીવન (Environment and Wildlife): પર્યાવરણ વૈજ્ઞાનિક, સંરક્ષણવાદી તરીકે.
- ફાર્માસ્યુટિકલ્સ અને બાયોટેકનોલોજી (Pharmaceuticals and Biotechnology): દવા ઉત્પાદન, સંશોધન અને ગુણવત્તા નિયંત્રણ ક્ષેત્રે.
- સરકારી નોકરીઓ (Government Jobs): સિવિલ સર્વિસ, સંરક્ષણ, વૈજ્ઞાનિક સંસ્થાઓ અને અન્ય સરકારી વિભાગોમાં.
- ડેટા સાયન્સ અને એનાલિટિક્સ (Data Science and Analytics): ડેટા એનાલિસ્ટ, ડેટા સાયન્ટિસ્ટ તરીકે.

આ ઉપરાંત, મેનેજમેન્ટ, પબ્લિકેશન, સાયન્સ કોમ્યુનિકેશન જેવા ક્ષેત્રોમાં પણ વિજ્ઞાન સ્નાતકો માટે તકો ઉપલબ્ધ છે.

પ્રવેશ પરીક્ષાઓ (Entrance Exams):

વિજ્ઞાન સંબંધિત ડિગ્રી કોર્સમાં પ્રવેશ માટે વિવિધ રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય-સ્તરની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ લેવાય છે. કેટલીક મુખ્ય પરીક્ષાઓ આ મુજબ છે:

- NEET (National Eligibility cum Entrance Test): મેડિકલ (MBBS, BDS, વગેરે) કોર્સ માટે.
- JEE Main અને JEE Advanced: એન્જિનિયરિંગ (B.Tech/B.E.) કોર્સ માટે.

- GUJCET (Gujarat Common Entrance Test): ગુજરાત રાજ્યમાં એન્જિનિયરિંગ અને ફાર્મસી કોર્સમાં પ્રવેશ માટે.
- CET (Common Entrance Test): ઘણા રાજ્યોમાં વિવિધ વિજ્ઞાન અને વ્યાવસાયિક કોર્સમાં પ્રવેશ માટે.
- ICAR AIEEA (All India Entrance Examination for Admission): કૃષિ કોર્સમાં પ્રવેશ માટે.
- NEST (National Entrance Screening Test): બૈઝિક સાયન્સમાં ઇન્ટ્રેટેડ M.Sc. કોર્સ માટે.
- IIT JAM (Joint Admission Test for M.Sc.): IITs અને અન્ય સંસ્થાઓમાં M.Sc. કોર્સ માટે.
- GATE (Graduate Aptitude Test in Engineering): M.Tech અને Ph.D. કોર્સમાં પ્રવેશ માટે.

આ માહિતી વિજ્ઞાન સંબંધિત ડિગ્રી કોર્સ વિશે એક સામાન્ય ખ્યાલ આપે છે. કોઈપણ કોર્સ અથવા સંસ્થા વિશે વધુ વિગતવાર માહિતી માટે, સંબંધિત યુનિવર્સિટી અથવા કોલેજની વેબસાઇટ તપાસવાની અથવા તેમના પ્રોસ્પેક્ટસનો સંદર્ભ લેવાની સલાહ આપવામાં આવે છે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨મા ધોરણ સાયન્સ પછી કોમ્પ્યુટર અને ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT) સંબંધિત કેટલાક લોકપ્રિય કોર્સ નીચે મુજબ છે:

૧. બેચલર ડિગ્રી કોર્સ (સ્નાતક કક્ષા)

આ કોર્સ સામાન્ય રીતે ૩ થી ૪ વર્ષના હોય છે અને તે કોમ્પ્યુટર અને IT ના વિવિધ પાસાઓ પર સૈદ્ધાંતિક અને વ્યવહારુ જ્ઞાન પૂરું પાડે છે:

- **બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી (B.Tech) અથવા બેચલર ઓફ એન્જિનિયરિંગ (B.E.) ઇન કમ્પ્યુટર સાયન્સ એન્ડ એન્જિનિયરિંગ (CSE):** આ ૪ વર્ષનો એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી કોર્સ છે જે સોફ્ટવેર ડેવલપમેન્ટ, ડેટા સ્ટ્રક્ચર્સ, અલ્ગોરિધમ્સ, ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ્સ, ડેટાબેઝ સિસ્ટમ્સ, કમ્પ્યુટર નેટવર્ક્સ અને આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ જેવા વિષયો પર ગહન અભ્યાસ કરાવે છે. ૧૨ સાયન્સમાં ગણિત (PCM) હોવું ફરજિયાત છે અને JEE Main, JEE Advanced જેવી પ્રવેશ પરીક્ષાઓ દ્વારા પ્રવેશ મળે છે.
- **બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી (B.Tech) અથવા બેચલર ઓફ એન્જિનિયરિંગ (B.E.) ઇન ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT):** આ પણ ૪ વર્ષનો એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી કોર્સ છે જે સોફ્ટવેર એપ્લિકેશન્સ, ડેટા મેનેજમેન્ટ, નેટવર્કિંગ, સાયબર સિક્યુરિટી અને બિઝનેસ ઇન્ટેલિજન્સ જેવા વિષયો પર વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. ૧૨ સાયન્સમાં ગણિત (PCM) હોવું ફરજિયાત છે અને પ્રવેશ પરીક્ષાઓ જરૂરી છે.
- **બેચલર ઓફ કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સ (BCA):** આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સ અને સોફ્ટવેર ડેવલપમેન્ટ પર કેન્દ્રિત છે. આ કોર્સ ગણિતના પાયા વગરના વિદ્યાર્થીઓ પણ કરી શકે છે, જોકે કેટલીક

યુનિવર્સિટીઓમાં ગણિત વિષય જરૂરી હોઈ શકે છે. પ્રવેશ મેરિટ અથવા પ્રવેશ પરીક્ષા આધારિત હોઈ શકે છે.

- **બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.) ઇન કમ્પ્યુટર સાયન્સ:** આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે કમ્પ્યુટર સાયન્સના સૈદ્ધાંતિક પાસાઓ, પ્રોગ્રામિંગ ભાષાઓ અને સોફ્ટવેર કન્સેપ્ટ્સ પર ભાર મૂકે છે. ૧૨ સાયન્સ પછીના વિદ્યાર્થીઓ માટે આ એક સારો વિકલ્પ છે. પ્રવેશ સામાન્ય રીતે મેરિટ આધારિત હોય છે, પરંતુ કેટલીક સંસ્થાઓ પ્રવેશ પરીક્ષા પણ લઈ શકે છે.
- **બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.) ઇન ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT):** આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે IT ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, સોફ્ટવેર અને હાર્ડવેર મેનેજમેન્ટ, ડેટાબેઝ અને નેટવર્કિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. ૧૨ સાયન્સ પછી આ કોર્સ કરી શકાય છે અને પ્રવેશ મેરિટ અથવા પ્રવેશ પરીક્ષા આધારિત હોઈ શકે છે.
- **B.Sc. in Animation and Multimedia:** જે વિદ્યાર્થીઓ કોમ્પ્યુટર ગ્રાફિક્સ, એનિમેશન અને મલ્ટીમીડિયામાં રસ ધરાવે છે તેમના માટે આ ૩ વર્ષનો કોર્સ છે.
- **B.Sc. in Data Science / Artificial Intelligence / Machine Learning:** આ ઉભરતા ક્ષેત્રોમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે વિશેષ B.Sc. ડિગ્રી કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે.

લાયકાત (Eligibility):

- મોટાભાગના બેચલર ડિગ્રી કોર્સ માટે, વિદ્યાર્થીએ માન્ય બોર્ડમાંથી વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં (ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત અથવા ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને બાયોલોજી વિષયો સાથે) ૧૨મું ધોરણ ઓછામાં ઓછા ૫૦% થી ૬૦% માર્ક્સ સાથે પાસ કરેલું હોવું જોઈએ.

- B.Tech/B.E. માટે સામાન્ય રીતે ૧૨મા ધોરણમાં ગણિત વિષય ફરજિયાત હોય છે.
- BCA અને B.Sc. કોર્સ માટે કેટલીક સંસ્થાઓમાં ગણિત વગરના વિદ્યાર્થીઓને પણ પ્રવેશ મળી શકે છે.
- પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટે JEE Main, JEE Advanced, અથવા સંસ્થા દ્વારા લેવાતી પ્રવેશ પરીક્ષા પાસ કરવી જરૂરી છે.

૨. ડિપ્લોમા કોર્સ

જે વિદ્યાર્થીઓ ઓછા સમયમાં IT ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ મેળવવા માંગે છે તેમના માટે ડિપ્લોમા કોર્સ સારો વિકલ્પ બની શકે છે. આ કોર્સ સામાન્ય રીતે ૧ થી ૩ વર્ષના હોય છે.

- ડિપ્લોમા ઇન કમ્પ્યુટર એન્જિનિયરિંગ: ૩ વર્ષનો ડિપ્લોમા જે કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેરના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો આવરી લે છે.
- ડિપ્લોમા ઇન ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી: ૩ વર્ષનો ડિપ્લોમા જે IT સિસ્ટમ્સ અને નેટવર્કિંગ પર કેન્દ્રિત છે.
- ડિપ્લોમા ઇન કમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સ (DCA): ૧ થી ૧.૫ વર્ષનો ટૂંકા ગાળાનો કોર્સ જે કમ્પ્યુટર સોફ્ટવેર એપ્લિકેશન્સના ઉપયોગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ડિપ્લોમા ઇન વેબ ડેવલપમેન્ટ: વેબ ડિઝાઇનિંગ અને ડેવલપમેન્ટ શીખવા માટેનો કોર્સ.
- ડિપ્લોમા ઇન નેટવર્કિંગ: કમ્પ્યુટર નેટવર્કના ઇન્સ્ટોલેશન અને મેનેજમેન્ટ માટેનો કોર્સ.
- ડિપ્લોમા ઇન સાયબર સિક્યુરિટી: સાયબર સુરક્ષાના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો અને પ્રેક્ટિસ શીખવા માટેનો કોર્સ.

લાયકાત (Eligibility):

- ડિપ્લોમા કોર્સ માટે સામાન્ય રીતે ૧૨મું ધોરણ (કોઈપણ પ્રવાહમાં, પરંતુ સાયન્સ વધુ ફાયદાકારક) પાસ કરેલું હોવું જરૂરી છે. કેટલીક સંસ્થાઓ ૧૦મા ધોરણ પછી પણ ડિપ્લોમા ઓફર કરે છે.
- પ્રવેશ મોટે ભાગે મેરિટ આધારિત હોય છે.

૩. સર્ટિફિકેટ કોર્સ

આ ખૂબ જ ટૂંકા ગાળાના કોર્સ હોય છે (સામાન્ય રીતે થોડા અઠવાડિયાથી લઈને કેટલાક મહિનાઓ સુધીના) જે કોઈ સોફ્ટવેર, પ્રોગ્રામિંગ ભાષા અથવા ટેકનોલોજીમાં કુશળતા પ્રદાન કરે છે.

- પ્રોગ્રામિંગ ભાષાઓ (જેમ કે Python, Java, C++, C#) માં સર્ટિફિકેશન.
- ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ્સ (DBMS) માં સર્ટિફિકેશન.
- નેટવર્કિંગ (જેમ કે CCNA) માં સર્ટિફિકેશન.
- સાયબર સિક્યુરિટીના વિવિધ પાસાઓમાં સર્ટિફિકેશન.
- ક્લાઉડ કમ્પ્યુટિંગ (જેમ કે AWS, Azure) માં સર્ટિફિકેશન.
- ડેટા એનાલિટિક્સ અને મશીન લર્નિંગના ફંડામેન્ટલ્સ.

લાયકાત (Eligibility):

- આ કોર્સ માટે સામાન્ય રીતે ૧૨મું ધોરણ પાસ કરેલું હોવું પૂરતું છે, જોકે કેટલાક એડવાન્સ સર્ટિફિકેશન માટે સંબંધિત ક્ષેત્રમાં મૂળભૂત જ્ઞાન અથવા ડિગ્રી જરૂરી હોઈ શકે છે.

કારકિર્દીના વિકલ્પો:

કોમ્પ્યુટર અને IT સંબંધિત કોર્સ કર્યા પછી IT ઇન્ડસ્ટ્રીમાં સોફ્ટવેર ડેવલપર, વેબ ડેવલપર, ડેટાબેઝ એડમિનિસ્ટ્રેટર, સિસ્ટમ એનાલિસ્ટ, નેટવર્ક એન્જિનિયર, સાયબર સિક્યુરિટી એક્સપર્ટ, ડેટા સાયન્ટિસ્ટ, AI/ML એન્જિનિયર, ક્લાઉડ આર્કિટેક્ટ જેવા વિવિધ પદો પર નોકરી મેળવી શકાય છે. આ ઉપરાંત, ટેકનિકલ સપોર્ટ, IT કન્સલ્ટિંગ અને શિક્ષણ ક્ષેત્રે પણ તકો ઉપલબ્ધ છે.

વિદ્યાર્થી પોતાની રુચિ, ગણિત અને એનાલિટિકલ ક્ષમતા તેમજ ભવિષ્યના લક્ષ્યાંકોને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય કોર્સની પસંદગી કરી શકે છે. B.Tech/B.E. એન્જિનિયરિંગ પાસા પર વધુ ભાર મૂકે છે, જ્યારે BCA અને B.Sc. કોમ્પ્યુટર એપ્લિકેશન્સ અને સૈદ્ધાંતિક કન્સેપ્ટ્સ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ કુશળતા ઝડપથી મેળવવામાં મદદ કરે છે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઇન

સંબંધિત કોર્સ

૧૨મા ધોરણ સાયન્સ પ્રવાહ પાસ કર્યા પછી, વિદ્યાર્થીઓ માટે આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઇન ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માટે વિવિધ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. આ કોર્સ ટેકનિકલ જ્ઞાનની સાથે કલાત્મકતા અને ડિઝાઇન કૌશલ્યોનું સંયોજન પૂરું પાડે છે. અહીં મુખ્ય કોર્સની માહિતી આપવામાં આવી છે:

૧. બેચલર ઓફ આર્કિટેક્ચર (B.Arch)

- અવધિ: ૫ વર્ષ
- વિગત: આ એક વ્યાવસાયિક ડિગ્રી કોર્સ છે જે ઇમારતો અને અન્ય માળખાના આયોજન, ડિઝાઇન અને બાંધકામ સાથે સંબંધિત છે. અભ્યાસક્રમમાં આર્કિટેક્ચરલ ડિઝાઇન, બિલ્ડિંગ મટીરિયલ્સ, કન્સ્ટ્રક્શન ટેકનોલોજી, સ્ટ્રક્ચરલ એન્જિનિયરિંગ, હિસ્ટ્રી ઓફ આર્કિટેક્ચર જેવા વિષયો સામેલ હોય છે.
- લાયકાત: માન્ય બોર્ડમાંથી ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત (PCM) વિષયો સાથે ૧૦+૨ પરીક્ષા ઓછામાં ઓછા ૫૦% કુલ માર્ક્સ સાથે પાસ કરેલી હોવી જોઈએ.
- પ્રવેશ પરીક્ષા: ભારતમાં B.Arch કોર્સમાં પ્રવેશ માટે મુખ્યત્વે નેશનલ એપ્ટિટ્યુડ ટેસ્ટ ઇન આર્કિટેક્ચર (NATA) અને JEE Main Paper 2 જેવી પ્રવેશ પરીક્ષાઓ આપવી ફરજિયાત છે. સંસ્થાઓ તેમની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષા પણ લઈ શકે છે.

- કારકિર્દી: આર્કિટેક્ટ, અર્બન પ્લાનર, લેન્ડસ્કેપ આર્કિટેક્ટ, કન્સ્ટ્રક્શન મેનેજર વગેરે.

૨. બેચલર ઓફ ડિઝાઇન (B.Des)

- અવધિ: ૪ વર્ષ
- વિગત: B.Des એ ડિઝાઇનના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં વિશેષતા પ્રદાન કરતો અંડરગ્રેજ્યુએટ કોર્સ છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ તેમની રુચિ અને યોગ્યતા મુજબ નીચેની શાખાઓમાં B.Des કરી શકે છે:
 - ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (Interior Design): આંતરિક જગ્યાઓની ડિઝાઇન અને આયોજન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
 - ફેશન ડિઝાઇન (Fashion Design): વસ્ત્રો, એસેસરીઝ અને ફેશન ટ્રેન્ડની ડિઝાઇન સાથે સંબંધિત છે.
 - ગ્રાફિક ડિઝાઇન (Graphic Design): વિઝ્યુઅલ કોમ્યુનિકેશન માટે લોગો, બ્રોશર, વેબસાઇટ ગ્રાફિક્સ વગેરે ડિઝાઇન કરે છે.
 - પ્રોડક્ટ ડિઝાઇન (Product Design): રોજિંદા ઉપયોગની વસ્તુઓ અને ઉત્પાદનોની ડિઝાઇન અને ડેવલપમેન્ટ પર કાર્ય કરે છે.
 - એનિમેશન અને VFX ડિઝાઇન (Animation and VFX Design): ફિલ્મ, ટેલિવિઝન, ગેમિંગ અને અન્ય મીડિયા માટે એનિમેશન અને વિઝ્યુઅલ ઇફેક્ટ્સ બનાવે છે.
 - ટેક્સટાઇલ ડિઝાઇન (Textile Design): કાપડ અને ટેક્સટાઇલ પ્રોડક્ટ્સની ડિઝાઇન સાથે સંબંધિત છે.

- લાયકાત: મોટાભાગની સંસ્થાઓમાં ૧૦+૨ કોઈપણ સ્ટ્રીમ (સાયન્સ, કોમર્સ, આર્ટ્સ) માં લાયકાત ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ B.Des માટે પાત્ર હોય છે, જોકે કેટલીક વિશિષ્ટ શાખાઓ માટે સાયન્સ બેકગ્રાઉન્ડ ફાયદાકારક થઈ શકે છે. લઘુત્તમ માર્ક્સની જરૂરિયાત સંસ્થા પર આધાર રાખે છે.
- પ્રવેશ પરીક્ષા: B.Des કોર્સમાં પ્રવેશ માટે સામાન્ય રીતે ડિઝાઇન એપ્ટિટ્યુડ ટેસ્ટ (DAT) લેવામાં આવે છે. મુખ્ય પ્રવેશ પરીક્ષાઓમાં UCEED (Undergraduate Common Entrance Examination for Design), NID DAT (National Institute of Design Design Aptitude Test), NIFT Entrance¹ Exam, Symbiosis Entrance Exam for Design (SEED) અને અન્ય સંસ્થાઓની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- કારકિર્દી: વિશેષતા મુજબ ફેશન ડિઝાઇનર, ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇનર, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર, પ્રોડક્ટ ડિઝાઇનર, એનિમેટર, ટેક્સટાઇલ ડિઝાઇનર વગેરે.

૩. બેચલર ઓફ ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (B.I.D.) / બી.એસસી. ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન (B.Sc. Interior Design)

- અવધિ: B.I.D. સામાન્ય રીતે ૪ વર્ષ અને B.Sc. ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન ૩ વર્ષનો કોર્સ હોય છે.
- વિગત: આ કોર્સ ખાસ કરીને ઇન્ટિરિયર ડિઝાઇન ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓ માટે છે. તેમાં સ્પેસ પ્લાનિંગ, કલર થિયરી, મટીરિયલ સ્ટડીઝ, લાઇટિંગ, CAD સોફ્ટવેર જેવા વિષયો શીખવવામાં આવે છે. B.Sc. કોર્સ વધુ સૈદ્ધાંતિક અને ટેકનિકલ પાસાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે છે, જ્યારે B.I.D. વધુ વ્યાવસાયિક અભિગમ ધરાવે છે.

- લાયકાત: ૧૦+૨ કોઈપણ સ્ટ્રીમમાં પાસ કરેલ વિદ્યાર્થીઓ આ કોર્સ માટે અરજી કરી શકે છે, જોકે કેટલીક સંસ્થાઓ સાયન્સ બેકગ્રાઉન્ડને પ્રાધાન્ય આપી શકે છે.
- પ્રવેશ પરીક્ષા: મોટાભાગે સંસ્થા આધારિત પ્રવેશ પરીક્ષા અથવા મેરિટના આધારે પ્રવેશ મળે છે. કેટલીક રાષ્ટ્રીય સ્તરની ડિઝાઇન પ્રવેશ પરીક્ષાઓના સ્કોર્સ પણ ધ્યાનમાં લેવાઈ શકે છે.
- કારકિર્દી: ઇન્ટરિયર ડિઝાઇનર, ઇન્ટરિયર ડેકોરેટર, ઇન્ટરિયર કન્સલ્ટન્ટ, લાઇટિંગ ડિઝાઇનર વગેરે.

૪. ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ

૧૨ સાયન્સ પછી ટૂંકા ગાળાના ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે જે વિદ્યાર્થીઓને આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઇનના પાસાઓમાં મૂળભૂત જ્ઞાન અને કૌશલ્યો પ્રદાન કરી શકે છે. આ કોર્સની અવધિ કેટલાક મહિનાઓથી લઈને ૨ વર્ષ સુધીની હોઈ શકે છે અને તે ઇન્ટરિયર ડિઝાઇન, ગ્રાફિક ડિઝાઇન, વેબ ડિઝાઇન, ફેશન ડિઝાઇન જેવા ક્ષેત્રોમાં ઉપલબ્ધ છે.

લાયકાત: ૧૦+૨ પાસ (કોઈપણ સ્ટ્રીમ) આ કોર્સ માટે સામાન્ય લાયકાત હોય છે.

પ્રવેશ પ્રક્રિયા: મોટાભાગે સીધો પ્રવેશ અથવા સંસ્થાની પોતાની નાની પ્રવેશ પ્રક્રિયા દ્વારા પ્રવેશ મળી શકે છે.

સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પાસે વિશ્લેષણાત્મક અને સમસ્યા-નિવારણ કૌશલ્યો હોય છે જે તેમને આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઇનના ટેકનિકલ અને માળખાકીય પાસાઓને સમજવામાં મદદ કરી શકે છે. તેથી, જો તમને સર્જનાત્મકતા અને ડિઝાઇનમાં રુચિ હોય, તો ૧૨ સાયન્સ પછી આ ક્ષેત્રોમાં ઉત્તમ કારકિર્દી બનાવી શકાય છે. યોગ્ય કોર્સ

અને સંસ્થાની પસંદગી કરતી વખતે તમારી રુચિ, યોગ્યતા અને ભવિષ્યના લક્ષ્યોને ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨મા ધોરણ સાયન્સ (ખાસ કરીને PCB - ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને બાયોલોજી) પછી ફાર્મસી (B.Pharm સિવાય) અને મેડિકલ સંબંધિત અન્ય કયા કોર્સ ઉપલબ્ધ છે તેની માહિતી નીચે મુજબ છે:

મેડિકલ સંબંધિત કોર્સ (MBBS અને BDS સિવાય):

જે વિદ્યાર્થીઓ મેડિકલ ક્ષેત્રે કારકિર્દી બનાવવા માંગે છે પરંતુ MBBS કે BDS માં પ્રવેશ મેળવી શક્યા નથી અથવા અન્ય વિકલ્પોમાં રસ ધરાવે છે તેમના માટે ઘણા સારા કોર્સ ઉપલબ્ધ છે:

૧. બેચલર ઓફ આયુર્વેદિક મેડિસિન એન્ડ સર્જરી (BAMS):

- * અવધિ: ૫.૫ વર્ષ (૪.૫ વર્ષનો અભ્યાસ + ૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: આયુર્વેદિક દવા, સર્જરી, શરીર રચના, ફિઝિયોલોજી વગેરેનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ અને ઘણીવાર NEET ક્વોલિફાય કરવું જરૂરી બને છે.
- * કારકિર્દી: આયુર્વેદિક ડોક્ટર, સંશોધક, શિક્ષણ.

૨. બેચલર ઓફ હોમિયોપેથિક મેડિસિન એન્ડ સર્જરી (BHMS):

- * અવધિ: ૫.૫ વર્ષ (૪.૫ વર્ષનો અભ્યાસ + ૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: હોમિયોપેથિક દવાના સિદ્ધાંતો અને પ્રેક્ટિસનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ અને ઘણીવાર NEET ક્વોલિફાય કરવું જરૂરી બને છે.
- * કારકિર્દી: હોમિયોપેથિક ડોક્ટર, સંશોધક, શિક્ષણ.

૩. બેચલર ઓફ યુનાની મેડિસિન એન્ડ સર્જરી (BUMS):

- * અવધિ: ૫.૫ વર્ષ (૪.૫ વર્ષનો અભ્યાસ + ૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: યુનાની ચિકિત્સા પદ્ધતિનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ અને ઘણીવાર NEET ક્વોલિફાય કરવું જરૂરી બને છે.
- * કારકિર્દી: યુનાની ડોક્ટર, સંશોધક.

૪. બેચલર ઓફ સિદ્ધ મેડિસિન એન્ડ સર્જરી (BSMS):

- * અવધિ: ૫.૫ વર્ષ (૪.૫ વર્ષનો અભ્યાસ + ૧ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: સિદ્ધ ચિકિત્સા પદ્ધતિનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ અને ઘણીવાર NEET ક્વોલિફાય કરવું જરૂરી બને છે.
- * કારકિર્દી: સિદ્ધ ડોક્ટર, સંશોધક.

૫. બેચલર ઓફ નેયરોપેથી એન્ડ યોગિક સાયન્સ (BNYS):

- * અવધિ: ૪.૫ વર્ષ (૪ વર્ષનો અભ્યાસ + ૦.૫ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: નેયરોપેથી અને યોગના સિદ્ધાંતો અને ઉપચારોનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.
- * કારકિર્દી: નેયરોપેથ અને યોગ ચિકિત્સક, સલાહકાર.

પેરામેડિકલ કોર્સ:

આ કોર્સ આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીનો અભિન્ન ભાગ છે અને ડોક્ટરોને સહાય કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. આ કોર્સ ૧૨ સાયન્સ પછી કરી શકાય છે અને તેમાં ડિગ્રી, ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

૧. બેચલર ઓફ સાયન્સ ઇન નર્સિંગ (B.Sc. Nursing):

- * અવધિ: ૪ વર્ષ.
- * વિષય: દર્દીની સંભાળ, નર્સિંગ પ્રેક્ટિસ, દવાઓ, રોગો વગેરેનો વ્યાપક અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ. ઘણી સંસ્થાઓ પ્રવેશ પરીક્ષા લે છે.
- * કારકિર્દી: રજિસ્ટર્ડ નર્સ, નર્સિંગ સુપરવાઇઝર, નર્સિંગ ટ્યુટર.

૨. બેચલર ઓફ ફિઝિયોથેરાપી (BPT):

- * અવધિ: ૪.૫ વર્ષ (૪ વર્ષનો અભ્યાસ + ૦.૫ વર્ષની ઇન્ટર્નશીપ)
- * વિષય: શારીરિક કસરત અને પદ્ધતિઓ દ્વારા રોગો અને ઇજાઓની સારવારનો અભ્યાસ.
- * લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ. ઘણી સંસ્થાઓ પ્રવેશ પરીક્ષા લે છે.
- * કારકિર્દી: ફિઝિયોથેરાપિસ્ટ, રિહેબિલિટેશન સેન્ટર્સ, સ્પોર્ટ્સ ક્લિનિક્સ.

૩. બેચલર ઓફ મેડિકલ લેબોરેટરી ટેકનોલોજી (BMLT):

- * અવધિ: ૩ વર્ષ.

* વિષય: રોગોના નિદાન માટે લેબોરેટરી ટેસ્ટ, બ્લડ બેન્કિંગ, માઇક્રોબાયોલોજી વગેરેનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: મેડિકલ લેબ ટેકનિશિયન, લેબોરેટરી મેનેજર.

૪. બેચલર ઓફ રેડિયોલોજી એન્ડ ઇમેજિંગ ટેકનોલોજી (B.Sc. Radiology & Imaging Technology):

* અવધિ: ૩ થી ૪ વર્ષ.

* વિષય: એક્સ-રે, સિટી સ્કેન, એમઆરઆઈ, અલ્ટ્રાસાઉન્ડ જેવી ઇમેજિંગ ટેકનોલોજી અને મશીનોનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: રેડિયોલોજી ટેકનિશિયન, ઇમેજિંગ ટેકનોલોજીસ્ટ.

૫. બેચલર ઓફ ઓપરેશન થિયેટર ટેકનોલોજી (B.Sc. OTT):

* અવધિ: ૩ વર્ષ.

* વિષય: ઓપરેશન થિયેટર મેનેજમેન્ટ, સર્જિકલ સાધનો અને પ્રક્રિયાઓનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: ઓપરેશન થિયેટર ટેકનિશિયન.

૬. બેચલર ઓફ ઓપ્ટોમેટ્રી (B.Optom):

* અવધિ: ૩ થી ૪ વર્ષ.

* વિષય: આંખની તપાસ, ચશ્મા અને કોન્ટેક્ટ લેન્સ પ્રિસ્ક્રાઇબ કરવા, આંખના રોગોનું નિદાન વગેરેનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: ઓપ્ટોમેટ્રીસ્ટ.

૭. બેચલર ઓફ પર્ફ્યુઝન ટેકનોલોજી (B.Sc. Perfusion Technology):

* અવધિ: ૩ થી ૪ વર્ષ.

* વિષય: હાર્ટ-લંગ મશીન જેવી લાઇફ સપોર્ટ સિસ્ટમ્સના સંચાલનનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: પર્ફ્યુઝનિસ્ટ.

૮. બેચલર ઓફ ડાયાલિસિસ ટેકનોલોજી (B.Sc. Dialysis Technology):

* અવધિ: ૩ વર્ષ.

* વિષય: કિડનીના દર્દીઓ માટે ડાયાલિસિસ પ્રક્રિયા અને મશીનોનો અભ્યાસ.

* લાયકાત: ૧૦+૨ PCB સાથે પાસ.

* કારકિર્દી: ડાયાલિસિસ ટેકનિશિયન.

ઉપરોક્ત કોર્સ ઉપરાંત, ૧૨ સાયન્સ પછી ન્યુટ્રિશન અને ડાયેટિશિયન, ઓક્યુપેશનલ થેરાપી, સ્પીચ થેરાપી અને ઓડિયોલોજી, રેસ્પિરેટરી થેરાપી, ક્રિટિકલ કેર ટેકનોલોજી જેવા અનેક પેરામેડિકલ ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે.

મહત્વપૂર્ણ નોંધ:

- ઘણા પેરામેડિકલ કોર્સમાં પ્રવેશ માટે NEET ફરજિયાત નથી, પરંતુ કેટલીક પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓ તેમની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષા યોજી શકે છે.
- દરેક કોર્સની વિગતવાર માહિતી, અભ્યાસક્રમ અને પ્રવેશ પ્રક્રિયા માટે સંબંધિત કોલેજ અથવા યુનિવર્સિટીનો સંપર્ક કરવો શ્રેષ્ઠ રહેશે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોડન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી મેનેજમેન્ટ અને કોમર્સ ક્ષેત્રે BBA અને BMS સિવાયના કેટલાક અન્ય રસપ્રદ અને કારકિર્દીલક્ષી કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ તેમની રૂચી અને ગણિત જેવા વિષયોમાં યોગ્યતાના આધારે આ કોર્સ પસંદ કરી શકે છે. અહીં આવા કેટલાક મુખ્ય કોર્સની માહિતી આપવામાં આવી છે:

૧. ઇન્ટિગ્રેટેડ MBA (Integrated MBA)

આ એક ૫ વર્ષનો ડ્યુઅલ ડિગ્રી કોર્સ છે જે ૧૨મા ધોરણ પછી સીધો જ કરી શકાય છે. આ કોર્સમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ (જેમ કે BBA અથવા બીજો કોઈ મેનેજમેન્ટ સંબંધિત બેચલર કોર્સ) અને પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ (MBA) ડિગ્રીનો સમાવેશ થાય છે. આ કોર્સનો મુખ્ય ફાયદો એ છે કે વિદ્યાર્થીઓને ગ્રેજ્યુએશન પછી ફરીથી MBA માટે પ્રવેશ પ્રક્રિયામાંથી પસાર થવું પડતું નથી અને તેમનો એક વર્ષનો સમય બચી શકે છે.

- અવધિ: ૫ વર્ષ
- લાયકાત: ધોરણ ૧૨ (કોઈપણ પ્રવાહ, જેમાં સાયન્સનો પણ સમાવેશ થાય છે) ઓછામાં ઓછા ૫૦% - ૬૦% માર્ક્સ સાથે ઉત્તીર્ણ. કેટલીક પ્રખ્યાત સંસ્થાઓ પ્રવેશ પરીક્ષા દ્વારા પ્રવેશ આપે છે.
- પ્રવેશ પ્રક્રિયા: ઘણી સંસ્થાઓ તેમની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષા લે છે અથવા IIM જેવી પ્રખ્યાત સંસ્થાઓ IPMAT (Integrated Program in Management Aptitude Test) જેવી પરીક્ષાઓનું આયોજન કરે છે, ત્યારબાદ ગ્રુપ ડિસ્ક્શન (GD) અને પર્સનલ ઇન્ટરવ્યુ (PI) હોય છે.

- કારકિર્દી: MBA પછી ઉપલબ્ધ તમામ કારકિર્દી વિકલ્પો, જેમ કે માર્કેટિંગ મેનેજર, ફાઇનાન્સ મેનેજર, હુમન રિસોર્સ મેનેજર, બિઝનેસ એનાલિસ્ટ, કન્સલ્ટન્ટ વગેરે.

૨. બેચલર ઓફ ઇકોનોમિક્સ (Bachelor of Economics)

જે વિદ્યાર્થીઓને ગણિત અને અર્થશાસ્ત્રમાં ઊંડો રસ છે તેમના માટે આ એક શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે. આ કોર્સ અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો, આર્થિક વિશ્લેષણ અને ડેટાની સમજ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ કોર્સ B.A. Economics અથવા B.Sc. Economics તરીકે ઉપલબ્ધ હોઈ શકે છે, જેનો આધાર અભ્યાસક્રમમાં ગણિત અને આંકડાશાસ્ત્રના ભાગ પર રહેલો છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ ગણિતના બેકગ્રાઉન્ડને કારણે આ કોર્સમાં સારો દેખાવ કરી શકે છે.

- અવધિ: ૩ વર્ષ
- લાયકાત: ધોરણ ૧૨ (કોઈપણ પ્રવાહ, જેમાં સાયન્સનો સમાવેશ થાય છે) ઓછામાં ઓછા જરૂરી માર્ક્સ સાથે ઉત્તીર્ણ. કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ ગણિતને ફરજિયાત વિષય તરીકે માંગે છે. પ્રવેશ મેરિટ આધારિત અથવા પ્રવેશ પરીક્ષા દ્વારા હોઈ શકે છે.
- કારકિર્દી: ઇકોનોમિસ્ટ, ડેટા એનાલિસ્ટ, માર્કેટ રિસર્ચર, ફાઇનાન્સિયલ એનાલિસ્ટ, કન્સલ્ટન્ટ, બેન્કિંગ સેક્ટર, સંશોધન સંસ્થાઓ, સરકારી ક્ષેત્ર વગેરે.

૩. બેચલર ઓફ કોમર્સ (B.Com.)

ઘણી યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજો ૧૨ સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓને પણ B.Com. કોર્સમાં પ્રવેશ આપે છે. જોકે, સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ માટે શરૂઆતમાં એકાઉન્ટિંગ

અને અન્ય કોમર્સ વિષયોને સમજવામાં થોડી મુશ્કેલી આવી શકે છે, પરંતુ ગણિત અને તાર્કિક ક્ષમતા તેમને મદદ કરી શકે છે.

- અવધિ: ૩ વર્ષ
- લાયકાત: ધોરણ ૧૨ (કોઈપણ પ્રવાહ) ઓછામાં ઓછા જરૂરી માર્ક્સ સાથે ઉત્તીર્ણ. સંસ્થા પ્રમાણે લાયકાત અલગ હોઈ શકે છે.
- કારકિર્દી: એકાઉન્ટન્ટ, ઓડિટર, ફાઇનાન્સિયલ એનાલિસ્ટ, ટેક્સ કન્સલ્ટન્ટ, બેન્કિંગ, ઇન્સ્યોરન્સ, મેનેજમેન્ટના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં એન્ટ્રી લેવલ પોઝિશન્સ.

૪. અન્ય મેનેજમેન્ટ અને કોમર્સ સંબંધિત પ્રોફેશનલ કોર્સ:

BBA અને BMS જેવી પરંપરાગત ડિગ્રી ઉપરાંત, ૧૨ સાયન્સ પછી કેટલાક વિશિષ્ટ મેનેજમેન્ટ અને કોમર્સ સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં પણ ડિગ્રી અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે:

- હોસ્પિટાલિટી અને હોટેલ મેનેજમેન્ટ (Hospitality and Hotel Management): આ ક્ષેત્રમાં BHM (Bachelor of Hotel Management) અથવા B.Sc. Hospitality and Hotel Administration જેવા ડિગ્રી કોર્સ ઉપલબ્ધ છે. આ કોર્સમાં હોટેલ ઓપરેશન્સ, ફૂડ એન્ડ બેવેરેજ સર્વિસ, ફ્રન્ટ ઓફિસ મેનેજમેન્ટ વગેરે શીખવવામાં આવે છે. (અવધિ: ૩-૪ વર્ષ)
- ઇવેન્ટ મેનેજમેન્ટ (Event Management): ઇવેન્ટ પ્લાનિંગ અને મેનેજમેન્ટમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ BBA Event Management અથવા BA Event Management જેવા ડિગ્રી કોર્સ કરી શકે છે. (અવધિ: ૩ વર્ષ) ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે.

- ફેશન મેનેજમેન્ટ (Fashion Management): ફેશન ઉદ્યોગના મેનેજમેન્ટ અને માર્કેટિંગ પાસાઓમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ B.Des. (Fashion Design/Management) અથવા ફેશન મેનેજમેન્ટમાં વિશિષ્ટ કોર્સ કરી શકે છે. (અવધિ: ૩-૪ વર્ષ)
- બિઝનેસ એનાલિટિક્સ અને ડેટા સાયન્સ (Business Analytics and Data Science): આ ઉભરતા ક્ષેત્રોમાં ડિગ્રી અથવા સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે, જે વિદ્યાર્થીઓને બિઝનેસ ડેટાનું વિશ્લેષણ કરવાનું અને તેના આધારે નિર્ણયો લેવાનું શીખવે છે. ગણિતમાં સારી પકડ ધરાવતા સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ માટે આ ઉત્તમ વિકલ્પ છે.
- ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્સી (CA): ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ ઓફ ઇન્ડિયા (ICAI) દ્વારા સંચાલિત આ એક વ્યાવસાયિક કોર્સ છે. ૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ CA ફાઉન્ડેશન કોર્સ માટે રજીસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે.
- કંપની સેક્રેટરી (CS): ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કંપની સેક્રેટરીઝ ઓફ ઇન્ડિયા (ICSI) દ્વારા સંચાલિત આ પણ એક વ્યાવસાયિક કોર્સ છે. ૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ CS ફાઉન્ડેશન કોર્સ માટે રજીસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે.
- કોસ્ટ એન્ડ મેનેજમેન્ટ એકાઉન્ટન્ટ (CMA): ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટ્સ ઓફ ઇન્ડિયા (ICMAI) દ્વારા સંચાલિત આ વ્યાવસાયિક કોર્સ છે. ૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ CMA ફાઉન્ડેશન કોર્સ માટે રજીસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે.
- ફાઇનાન્સિયલ પ્લાનિંગ અને વેલ્થ મેનેજમેન્ટ (Financial Planning and Wealth Management): આ ક્ષેત્રોમાં વિવિધ સર્ટિફિકેટ અને ડિપ્લોમા કોર્સ

ઉપલબ્ધ છે જે વ્યક્તિગત અને કોર્પોરેટ ફાઇનાન્સિયલ મેનેજમેન્ટ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

મહત્વપૂર્ણ નોંધ:

- ઉપર જણાવેલ મોટાભાગના કોર્સમાં પ્રવેશ માટે સંસ્થા અથવા યુનિવર્સિટીની પોતાની લાયકાત અને પ્રવેશ પ્રક્રિયા હોઈ શકે છે, તેથી અરજી કરતા પહેલા સંબંધિત સંસ્થાની વેબસાઇટ અને પ્રોસ્પેક્ટસ ધ્યાનપૂર્વક વાંચવું હિતાવહ છે.
- કેટલાક કોર્સમાં ગણિત વિષયનો અભ્યાસ કરેલો હોવો ફરજિયાત હોઈ શકે છે, ખાસ કરીને ઇકોનોમિક્સ, ડેટા સાયન્સ અને ફાઇનાન્સ સંબંધિત કોર્સમાં.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી કાયદો અને સામાજિક વિજ્ઞાન (Law & Social Sciences) સંબંધિત કોર્સ

કાયદા સંબંધિત કોર્સ (Law Courses):

૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ ઇન્ટિગ્રેટેડ કાયદાના કોર્સમાં જોડાઈ શકે છે. આ કોર્સ ૧૨મા પછી તરત જ શરૂ થાય છે અને તેમાં ગ્રેજ્યુએશનની ડિગ્રી સાથે કાયદાની ડિગ્રી (LLB) સંકલિત હોય છે. આ ઇન્ટિગ્રેટેડ કોર્સનો સમયગાળો સામાન્ય રીતે ૫ વર્ષનો હોય છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ નીચેના ઇન્ટિગ્રેટેડ કાયદા કોર્સ માટે પાત્ર છે:

- B.A. LL.B. (બેચલર ઓફ આર્ટ્સ અને બેચલર ઓફ લેજિસ્લેટિવ લો): આ કોર્સમાં આર્ટ્સ વિષયો (જેમ કે ઇતિહાસ, સમાજશાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, રાજનીતિશાસ્ત્ર) સાથે કાયદાનો અભ્યાસ integrated હોય છે.
- B.B.A. LL.B. (બેચલર ઓફ બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન અને બેચલર ઓફ લેજિસ્લેટિવ લો): આ કોર્સમાં બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશનના સિદ્ધાંતો સાથે કાયદાનો અભ્યાસ integrated હોય છે, જે વિદ્યાર્થીઓને કોર્પોરેટ લો અને બિઝનેસ લો જેવા ક્ષેત્રોમાં મદદ કરે છે.
- B.Sc. LL.B. (બેચલર ઓફ સાયન્સ અને બેચલર ઓફ લેજિસ્લેટિવ લો): આ પ્રમાણમાં ઓછો પ્રચલિત કોર્સ છે, પરંતુ તે વિદ્યાર્થીઓને વિજ્ઞાનના વિષયો સાથે કાયદાનો અભ્યાસ કરવાની તક આપે છે, જે પેટન્ટ લો, સાયબર લો જેવા વિશિષ્ટ ક્ષેત્રોમાં ઉપયોગી થઈ શકે છે.
- B.Com. LL.B. (બેચલર ઓફ કોમર્સ અને બેચલર ઓફ લેજિસ્લેટિવ લો): જોકે આ કોમર્સના વિદ્યાર્થીઓ માટે વધુ સામાન્ય છે, કેટલાક કિસ્સાઓમાં સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ પાત્રતા માપદંડોને આધારે આ કોર્સમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે, જે તેમને વ્યાપાર અને કર સંબંધિત કાયદામાં મદદ કરી શકે છે.

- B.Tech. LL.B. (બેચલર ઓફ ટેકનોલોજી અને બેચલર ઓફ લેજિસ્લેટિવ લો): આ એક ૬ વર્ષનો ઇન્ટિગ્રેટેડ કોર્સ છે જે એન્જિનિયરિંગ અને કાયદાને જોડે છે. તે ટેકનોલોજી કાયદા અને બૌદ્ધિક સંપદા કાયદા (Intellectual Property Law) જેવા ક્ષેત્રોમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે છે.

લાયકાત અને પ્રવેશ પ્રક્રિયા (Eligibility and Admission Process):

- ઇન્ટિગ્રેટેડ કાયદા કોર્સમાં પ્રવેશ માટે, વિદ્યાર્થીએ માન્ય બોર્ડમાંથી કોઈપણ સ્ટ્રીમમાં (સાયન્સ, કોમર્સ, આર્ટ્સ) ૧૨મું ધોરણ ઓછામાં ઓછા ૪૫% થી ૫૦% કુલ ગુણ સાથે પાસ કરેલું હોવું જોઈએ. અનામત શ્રેણીના વિદ્યાર્થીઓ માટે લઘુત્તમ ટકાવારીમાં છૂટછાટ હોઈ શકે છે.
- મોટાભાગની પ્રતિષ્ઠિત લો યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ આપવી ફરજિયાત છે, જેમાંથી મુખ્ય નીચે મુજબ છે:
 - CLAT (Common Law Admission Test): મોટાભાગની નેશનલ લો યુનિવર્સિટીઓ (NLUs) માં પ્રવેશ માટે.
 - AILET (All India Law Entrance Test): નેશનલ લો યુનિવર્સિટી, દિલ્હી (NLU Delhi) માં પ્રવેશ માટે.
 - LSAT India (Law School Admission Test India): કેટલીક ખાનગી લો કોલેજો અને યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા સ્વીકાર્ય.
 - SLAT (Symbiosis Law Admission Test): સિમ્બાયોસિસ ઇન્ટરનેશનલ (ડિમ્ડ યુનિવર્સિટી) હેઠળની લો સ્કૂલોમાં પ્રવેશ માટે.
 - વિવિધ રાજ્ય સ્તરની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ પણ સંબંધિત રાજ્યોની લો કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે યોજાય છે.

સામાજિક વિજ્ઞાન સંબંધિત કોર્સ (Social Science Courses):

૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ સામાજિક વિજ્ઞાનના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં બેચલર ડિગ્રી (B.A. અથવા અમુક કિસ્સાઓમાં B.Sc.) મેળવી શકે છે. આ કોર્સનો સમયગાળો સામાન્ય રીતે ૩ વર્ષનો હોય છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ નીચેના મુખ્ય સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયોમાં બેચલર ડિગ્રી મેળવી શકે છે:

- અર્થશાસ્ત્ર (Economics): B.A. Economics અથવા B.Sc. Economics. આંકડાશાસ્ત્ર અને ગાણિતિક કૌશલ્યમાં રસ ધરાવતા સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ માટે આ એક સારો વિકલ્પ છે.
- મનોવિજ્ઞાન (Psychology): B.A. Psychology. માનવ વર્તન અને માનસિક પ્રક્રિયાઓમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે.
- સમાજશાસ્ત્ર (Sociology): B.A. Sociology. સમાજ, સામાજિક સંબંધો અને સંસ્થાઓનો અભ્યાસ.
- રાજનીતિશાસ્ત્ર (Political Science): B.A. Political Science. રાજકારણ, સરકાર અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોનો અભ્યાસ.
- ભૂગોળ (Geography): B.A. Geography અથવા B.Sc. Geography. પૃથ્વીની સપાટી, ભૌતિક વાતાવરણ અને માનવ સમાજનો અભ્યાસ.
- ઇતિહાસ (History): B.A. History. ભૂતકાળની ઘટનાઓ અને સંસ્કૃતિઓનો અભ્યાસ.
- એન્થ્રોપોલોજી (Anthropology): B.A. Anthropology અથવા B.Sc. Anthropology. માનવ જાતિ, તેના વિકાસ અને સંસ્કૃતિઓનો અભ્યાસ.

- પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન (Public Administration): B.A. Public Administration. સરકારી નીતિઓ અને જાહેર સેવાઓના સંચાલનનો અભ્યાસ.

લાયકાત અને પ્રવેશ પ્રક્રિયા (Eligibility and Admission Process):

- સામાજિક વિજ્ઞાનના મોટાભાગના બેચલર કોર્સ (B.A.) માટે, વિદ્યાર્થીએ માન્ય બોર્ડમાંથી કોઈપણ સ્ટ્રીમમાં ૧૨મું ધોરણ પાસ કરેલું હોવું જોઈએ. લઘુત્તમ ગુણની જરૂરિયાત સંસ્થા પર આધાર રાખે છે.
- અમુક B.Sc. Social Science કોર્સ (જેમ કે B.Sc. Economics, B.Sc. Anthropology) માટે સાયન્સ બેગ્રાઉન્ડ જરૂરી અથવા ફાયદાકારક હોઈ શકે છે.
- ઘણી સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટીઓ અને પ્રતિષ્ઠિત કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે CUET UG (Common University Entrance Test Undergraduate) પરીક્ષા ફરજિયાત બની ગઈ છે.
- કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજો મેરીટ આધારિત અથવા પોતાની અલગ પ્રવેશ પરીક્ષાઓ દ્વારા પ્રવેશ આપે છે.

૧૨ સાયન્સ પછી કાયદા અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં કારકિર્દી:

કાયદા અથવા સામાજિક વિજ્ઞાનમાં ડિગ્રી મેળવ્યા પછી, સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં સફળ કારકિર્દી બનાવી શકે છે:

- કાયદા ક્ષેત્ર: વકીલ (ક્રિમિનલ, સિવિલ, કોર્પોરેટ, ટેક્સ, બૌદ્ધિક સંપદા, પર્યાવરણીય કાયદો વગેરે), જજ, કાનૂની સલાહકાર, સરકારી વકીલ, કાયદાકીય સંશોધક.

- સામાજિક વિજ્ઞાન ક્ષેત્ર: અર્થશાસ્ત્રી, સમાજશાસ્ત્રી, મનોવૈજ્ઞાનિક, રાજકીય વિશ્લેષક, ભૂગોળશાસ્ત્રી, ઇતિહાસકાર, માનવશાસ્ત્રી, શહેરી આયોજક, નીતિ વિશ્લેષક, સંશોધક, સરકારી અધિકારી (જેમ કે સિવિલ સર્વિસ દ્વારા), પત્રકાર, સમાજ સેવા કાર્યકર.

સાયન્સ બેગ્રાઉન્ડ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે આ ક્ષેત્રોમાં પ્રવેશ મેળવવો ફાયદાકારક બની શકે છે કારણ કે તેમની પાસે તાર્કિક વિચારસરણી, સમસ્યા હલ કરવાની ક્ષમતા અને વિશ્લેષણાત્મક કૌશલ્યો પહેલેથી જ વિકસિત હોય છે, જે કાયદા અને સામાજિક વિજ્ઞાનના અભ્યાસ અને કારકિર્દી બંનેમાં ખૂબ મદદરૂપ થાય છે.

વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની રુચિ, કારકિર્દીના લક્ષ્યો અને સંસ્થાના પાત્રતા માપદંડોને ધ્યાનમાં લઈને યોગ્ય કોર્સની પસંદગી કરવી જોઈએ. કોલેજો અને યુનિવર્સિટીઓની પ્રવેશ પ્રક્રિયા અને જરૂરી પ્રવેશ પરીક્ષાઓ વિશે વિગતવાર માહિતી માટે તેમની અધિકૃત વેબસાઇટ્સની મુલાકાત લેવી શ્રેષ્ઠ રહેશે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી પર્યાવરણ (Environment) અને ભૂગોળ (Geography) સંબંધિત ઉપલબ્ધ ડિગ્રી કોર્સની માહિતી નીચે મુજબ છે:

૧૨ સાયન્સ પછી પર્યાવરણ અને ભૂગોળ સંબંધિત ડિગ્રી કોર્સ

જે વિદ્યાર્થીઓ પર્યાવરણ સંરક્ષણ, પર્યાવરણીય મુદ્દાઓ, પૃથ્વીની સપાટી, આબોહવા, માનવ વસવાટ અને ભૌગોલિક પદ્ધતિઓમાં રસ ધરાવે છે, તેઓ ૧૨ સાયન્સ (ખાસ કરીને બાયોલોજી ગ્રુપના વિદ્યાર્થીઓ, પરંતુ ગણિત ગ્રુપના વિદ્યાર્થીઓ પણ અમુક કોર્સ માટે પાત્ર હોઈ શકે છે) પછી આ ક્ષેત્રોમાં વિવિધ અંડરગ્રેજ્યુએટ (સ્નાતક) ડિગ્રી કોર્સ કરી શકે છે.

પર્યાવરણ સંબંધિત કોર્સ:

પર્યાવરણ વિજ્ઞાન એક આંતરશાખાકીય ક્ષેત્ર છે જે પર્યાવરણીય પ્રણાલીઓ, પ્રદૂષણ, સંરક્ષણ અને ટકાઉ વિકાસનો અભ્યાસ કરે છે.

- બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.) ઇન એન્વાયર્મેન્ટલ સાયન્સ: આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે પર્યાવરણીય મુદ્દાઓ અને તેના વૈજ્ઞાનિક પાસાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
 - લાયકાત: માન્ય બોર્ડમાંથી સાયન્સ પ્રવાહમાં (સામાન્ય રીતે ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી, બાયોલોજી - PCB સાથે) ૧૨મું ધોરણ ઓછામાં ઓછા જરૂરી ટકાવારી સાથે પાસ કરેલું હોવું જોઈએ. અમુક સંસ્થાઓ PCM ગ્રુપના વિદ્યાર્થીઓને પણ પ્રવેશ આપી શકે છે. પ્રવેશ મેરિટ આધારિત અથવા પ્રવેશ પરીક્ષા દ્વારા થઈ શકે છે (જેમ કે CUET).
 - અભ્યાસક્રમ (Syllabus): આ કોર્સમાં ઇકોલોજી, પર્યાવરણીય રસાયણશાસ્ત્ર, પર્યાવરણીય ભૌતિકશાસ્ત્ર, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર,

જૈવવિવિધતા અને સંરક્ષણ, પ્રદૂષણ નિયંત્રણ, પર્યાવરણીય કાયદા અને નીતિઓ, ક્લાઇમેટ ચેન્જ, વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ જેવા વિષયોનો સમાવેશ થાય છે. ફિલ્ડ વર્ક અને પ્રેક્ટિકલ લેબ પણ અભ્યાસક્રમનો ભાગ હોય છે.

- કારકિર્દી: B.Sc. એન્વાયર્મેન્ટલ સાયન્સ પછી પર્યાવરણ વૈજ્ઞાનિક (Environmental Scientist), પર્યાવરણ કન્સલ્ટન્ટ (Environmental Consultant), પ્રદૂષણ નિયંત્રણ અધિકારી, વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ ઓફિસર, નેચર કન્ઝર્વેશન ઓફિસર, રિસર્ચ એસોસિયેટ, સરકારી અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (NGOs) માં નોકરી, પર્યાવરણ પત્રકારત્વ જેવા ક્ષેત્રોમાં કારકિર્દી બનાવી શકાય છે. ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે M.Sc. અને Ph.D. કરી શકાય છે.
- B.Tech ઇન એન્વાયર્મેન્ટલ એન્જિનિયરિંગ: આ ૪ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે પર્યાવરણીય સમસ્યાઓના એન્જિનિયરિંગ સોલ્યુશન્સ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ મુખ્યત્વે એન્જિનિયરિંગનો કોર્સ છે અને પ્રવેશ માટે JEE જેવી એન્જિનિયરિંગ પ્રવેશ પરીક્ષાઓ આપવી પડે છે.

ભૂગોળ સંબંધિત કોર્સ:

ભૂગોળ એ પૃથ્વીની સપાટી, તેની ભૌતિક વિશેષતાઓ, માનવ સમાજ અને પર્યાવરણ વચ્ચેના સંબંધોનો અભ્યાસ છે.

- બેચલર ઓફ સાયન્સ (B.Sc.) ઇન જ્યોગ્રાફી: આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે ભૂગોળના ભૌતિક અને અમુક અંશે માનવ પાસાઓનો વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણથી અભ્યાસ પૂરો પાડે છે.

- લાયકાત: માન્ય બોર્ડમાંથી સાયન્સ પ્રવાહમાં ૧૨મું ધોરણ પાસ કરેલું હોવું જોઈએ. અમુક યુનિવર્સિટીઓમાં પ્રવેશ માટે ભૂગોળ એક વિષય તરીકે લખેલું હોવું જરૂરી હોઈ શકે છે, પરંતુ ઘણી સંસ્થાઓમાં સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ આ કોર્સમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. પ્રવેશ મેરિટ આધારિત અથવા પ્રવેશ પરીક્ષા દ્વારા થઈ શકે છે (જેમ કે CUET).
- અભ્યાસક્રમ (Syllabus): આ કોર્સમાં ફિઝિકલ જ્યોગ્રાફી (ભૂ-આકૃતિશાસ્ત્ર, આબોહવાશાસ્ત્ર, સમુદ્રશાસ્ત્ર, જૈવભૂગોળ), હુમન જ્યોગ્રાફી (વસ્તી ભૂગોળ, આર્થિક ભૂગોળ, રાજકીય ભૂગોળ), કાર્ટોગ્રાફી (નકશા નિર્માણ), રિમોટ સેન્સિંગ, જીઓગ્રાફિકલ ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ (GIS), સ્ટેટિસ્ટિકલ પદ્ધતિઓ જેવા વિષયોનો સમાવેશ થાય છે. પ્રેક્ટિકલ અને ફિલ્ડ સ્ટડી પણ મહત્વપૂર્ણ ભાગ ભજવે છે.
- કારકિર્દી: B.Sc. જ્યોગ્રાફી પછી કાર્ટોગ્રાફર (નકશા નિર્માતા), GIS સ્પેશિયાલિસ્ટ, અર્બન પ્લાનર (શહેરી આયોજક), રિજનલ પ્લાનર, એન્વાયર્મેન્ટલ કન્સલ્ટન્ટ, ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ, વેધર ફોરકાસ્ટિંગ, રિસર્ચ એસોસિયેટ, ટીચિંગ જેવા ક્ષેત્રોમાં તકો ઉપલબ્ધ છે. સરકારી સંસ્થાઓ જેવી કે નેશનલ એટલાસ એન્ડ થીમેટિક મેપિંગ ઓર્ગેનાઈઝેશન (NATMO), ઇસરો (ISRO) ના રિમોટ સેન્સિંગ સેન્ટર્સ અને અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટીઝમાં પણ તકો મળી શકે છે. ઉચ્ચ અભ્યાસ માટે M.Sc. અને Ph.D. કરી શકાય છે.
- **બેચલર ઓફ આર્ટ્સ (B.A.) ઇન જ્યોગ્રાફી:** જોકે ભૂગોળ વિજ્ઞાન અને કળા બંને પ્રવાહમાં ઉપલબ્ધ છે, B.A. જ્યોગ્રાફી માનવ અને સામાજિક ભૂગોળના પાસાઓ પર વધુ ભાર મૂકે છે. ૧૨ સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ B.A. જ્યોગ્રાફી

કરી શકે છે, પરંતુ B.Sc. જ્યોગ્રાફી વૈજ્ઞાનિક અને ટેકનિકલ પાસાઓ માટે વધુ યોગ્ય ગણી શકાય.

અન્ય સંબંધિત કોર્સ:

- ઇન્ટિગ્રેટેડ B.Sc.-M.Sc. કોર્સ: અમુક યુનિવર્સિટીઓ પર્યાવરણ વિજ્ઞાન અથવા સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં ૫ વર્ષના ઇન્ટિગ્રેટેડ B.Sc.-M.Sc. કોર્સ પણ ઓફર કરે છે.
- સંબંધિત ક્ષેત્રોના કોર્સ: ભૂસ્તરશાસ્ત્ર (Geology), ઓસનોગ્રાફી (Oceanography), એગ્રોનોમી (Agronomy), ક્લાઇમેટોલોજી (Climatology) જેવા વિજ્ઞાનના અન્ય ક્ષેત્રો પણ પર્યાવરણ અને પૃથ્વીના અભ્યાસ સાથે સંબંધિત છે અને ૧૨ સાયન્સ પછી તેમાં પણ કારકિર્દીના વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે.

વિદ્યાર્થીઓએ તેમની રુચિ, કારકિર્દીના લક્ષ્યો અને કોલેજ અથવા યુનિવર્સિટી દ્વારા નિર્ધારિત લાયકાતના માપદંડોને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય કોર્સની પસંદગી કરવી જોઈએ. વિવિધ સંસ્થાઓના અભ્યાસક્રમ અને પ્રવેશ પ્રક્રિયામાં ભિન્નતા હોઈ શકે છે, તેથી અરજી કરતા પહેલા વિગતવાર માહિતી મેળવવી હિતાવહ છે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

આપ ૧૨મું ધોરણ સાયન્સ પ્રવાહમાં પૂર્ણ કર્યા પછી એરલાઇન અને હોસ્પિટાલિટી ક્ષેત્રે વિવિધ કોર્સ કરી શકો છો. આ બંને ક્ષેત્રો ગતિશીલ છે અને કારકિર્દી માટે સારી તકો પૂરી પાડે છે. અહીં આ ક્ષેત્રો સંબંધિત કેટલાક મુખ્ય કોર્સની માહિતી આપવામાં આવી છે:

એરલાઇન અને એવિએશન સંબંધિત કોર્સ:

એવિએશન ક્ષેત્રમાં માત્ર પાયલોટ બનવું જ શામેલ નથી, પરંતુ એરપોર્ટ મેનેજમેન્ટ, એરક્રાફ્ટ મેન્ટેનન્સ, કેબિન ક્રૂ અને ગ્રાઉન્ડ સ્ટાફ જેવી અનેક ભૂમિકાઓ પણ છે. સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ માટે ખાસ કરીને ભૌતિકશાસ્ત્ર અને ગણિતનો અભ્યાસ કરેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે આ ક્ષેત્રમાં વિપુલ તકો રહેલી છે.

ડિગ્રી કોર્સ:

- **B.Sc. Aviation:** આ ૩ થી ૪ વર્ષનો અંડરગ્રેજ્યુએટ કોર્સ છે જે એવિએશન ઉદ્યોગના વિવિધ પાસાઓ જેવા કે એરલાઇન ઓપરેશન્સ, એર ટ્રાફિક કંટ્રોલ, એરપોર્ટ મેનેજમેન્ટ અને એરક્રાફ્ટ જાળવણી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- **BBA in Aviation Management:** આ ૩ વર્ષનો મેનેજમેન્ટ-ઓરિએન્ટેડ કોર્સ છે જે એરપોર્ટ અને એરલાઇન મેનેજમેન્ટના વ્યવસાયિક પાસાઓ શીખવે છે. આ કોર્સ કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ કરી શકે છે, પરંતુ સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ તે પસંદ કરી શકે છે.
- **B.Tech/B.E. in Aeronautical Engineering / Aerospace Engineering:** આ ૪ વર્ષનો એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી કોર્સ છે જે એરક્રાફ્ટ અને સ્પેસક્રાફ્ટની ડિઝાઇન, ડેવલપમેન્ટ અને મેન્ટેનન્સ સાથે સંબંધિત છે. આ

કોર્સ માટે ગણિત, ભૌતિકશાસ્ત્ર અને રસાયણશાસ્ત્ર સાથે ૧૨મું પાસ હોવું જરૂરી છે.

- B.Sc. Aircraft Maintenance Engineering (AME): આ ૩ થી ૪ વર્ષનો કોર્સ છે જે એરક્રાફ્ટના મેન્ટેનન્સ અને રિપેર પર કેન્દ્રિત છે.

ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ:

- Commercial Pilot License (CPL): આ પાયલોટ બનવા માટેનો લાઇસન્સ કોર્સ છે. તેની અવધિ સંસ્થા અને તાલીમ પર આધાર રાખે છે, પરંતુ સામાન્ય રીતે ૧.૫ થી ૨ વર્ષ લાગી શકે છે. આ માટે ૧૨મા ધોરણમાં ભૌતિકશાસ્ત્ર અને ગણિત ફરજિયાત છે.
- ડિપ્લોમા ઇન એરપોર્ટ મેનેજમેન્ટ: ૧ થી ૨ વર્ષનો આ કોર્સ એરપોર્ટના રોજિંદા કાર્યો અને મેનેજમેન્ટ વિશે શીખવે છે.
- ડિપ્લોમા ઇન ગ્રાઉન્ડ સ્ટાફ અને કેબિન ક્રૂ ટ્રેનિંગ: આ ૬ મહિનાથી ૧ વર્ષ સુધીના કોર્સ છે જે એરલાઇન્સના ગ્રાઉન્ડ ઓપરેશન્સ અને ફ્લાઇટ દરમિયાનની સેવાઓ માટે તાલીમ આપે છે. કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ આ કોર્સ કરી શકે છે.
- ડિપ્લોમા ઇન એવિએશન, હોસ્પિટાલિટી અને ટ્રાવેલ મેનેજમેન્ટ: આ ૧ થી ૨ વર્ષનો કોર્સ એવિએશન, હોસ્પિટાલિટી અને ટ્રાવેલ ઉદ્યોગનું સંયોજન છે.

હોસ્પિટાલિટી અને હોટેલ મેનેજમેન્ટ સંબંધિત કોર્સ:

હોસ્પિટાલિટી ઉદ્યોગમાં હોટેલ્સ, રેસ્ટોરાં, રિસોર્ટ્સ, ઇવેન્ટ મેનેજમેન્ટ અને અન્ય સેવા ક્ષેત્રોનો સમાવેશ થાય છે. આ ક્ષેત્રમાં સારી કમ્યુનિકેશન સ્કીલ્સ અને

પર્સનાલિટી ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે ઘણી તકો છે. કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ આ કોર્સ કરી શકે છે, અને સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ તેમાં જોડાઈ શકે છે.

ડિગ્રી કોર્સ:

- બેચલર ઓફ હોટેલ મેનેજમેન્ટ (BHM): આ 3 થી 4 વર્ષનો અંડરગ્રેજ્યુએટ કોર્સ છે જે હોટેલ ઓપરેશન્સ, ફૂડ એન્ડ બેવેરેજ સર્વિસ, ફ્રન્ટ ઓફિસ, હાઉસકીપિંગ અને માર્કેટિંગ જેવા વિષયોને આવરી લે છે.
- B.Sc. in Hospitality and Hotel Administration: આ 3 વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે હોસ્પિટાલિટી અને હોટેલ મેનેજમેન્ટના વૈજ્ઞાનિક અને વ્યવસ્થાપક પાસાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર હોટેલ મેનેજમેન્ટ એન્ડ કેટરિંગ ટેકનોલોજી (NCHMCT) થી સંલગ્ન સંસ્થાઓ આ કોર્સ ઓફર કરે છે.
- BBA in Hotel Management: આ 3 વર્ષનો કોર્સ હોટેલ મેનેજમેન્ટને બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશનના પરિપ્રેક્ષ્યમાં શીખવે છે.
- BHMCT (Bachelor of Hotel Management and Catering Technology): આ 4 વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે હોટેલ મેનેજમેન્ટ અને કેટરિંગ ટેકનોલોજી બંનેને આવરી લે છે.

ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ:

- ડિપ્લોમા ઇન હોટેલ મેનેજમેન્ટ: 1 થી 3 વર્ષનો આ ડિપ્લોમા કોર્સ હોટેલ ઓપરેશન્સના વિવિધ વિભાગોમાં વિશેષતા પ્રદાન કરી શકે છે જેમ કે ફૂડ પ્રોડક્શન, ફ્રન્ટ ઓફિસ, હાઉસકીપિંગ વગેરે.

- સર્ટિફિકેટ કોર્સ: ક્ષેત્રો જેવા કે ફૂડ પ્રોડક્શન, બેકરી અને કન્ફેક્શનરી, ફ્રન્ટ ઓફિસ ઓપરેશન્સ વગેરેમાં ૬ મહિનાથી ૧ વર્ષ સુધીના સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.

લાયકાત (Eligibility):

- મોટાભાગના એરલાઇન અને હોસ્પિટાલિટી કોર્સ માટે, વિદ્યાર્થીએ કોઈપણ માન્ય બોર્ડમાંથી ૧૨મું ધોરણ પાસ કરેલું હોવું જરૂરી છે.
- એવિએશનના કેટલાક ટેકનિકલ કોર્સ (જેમ કે B.Tech/B.E., AME) અને પાયલોટ તાલીમ માટે ૧૨મા ધોરણમાં ભૌતિકશાસ્ત્ર અને ગણિત વિષયો ફરજિયાત હોય છે.
- ઘણી પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટે પ્રવેશ પરીક્ષાઓ લેવામાં આવે છે, જેમ કે હોટેલ મેનેજમેન્ટ માટે NCHMCT JEE. એવિએશન માટે પણ કેટલીક સંસ્થાઓની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ હોઈ શકે છે.
- ઉંમર મર્યાદા અને શારીરિક માપદંડ (ખાસ કરીને કેબિન ક્રૂ અને પાયલોટ માટે) પણ લાગુ પડી શકે છે.

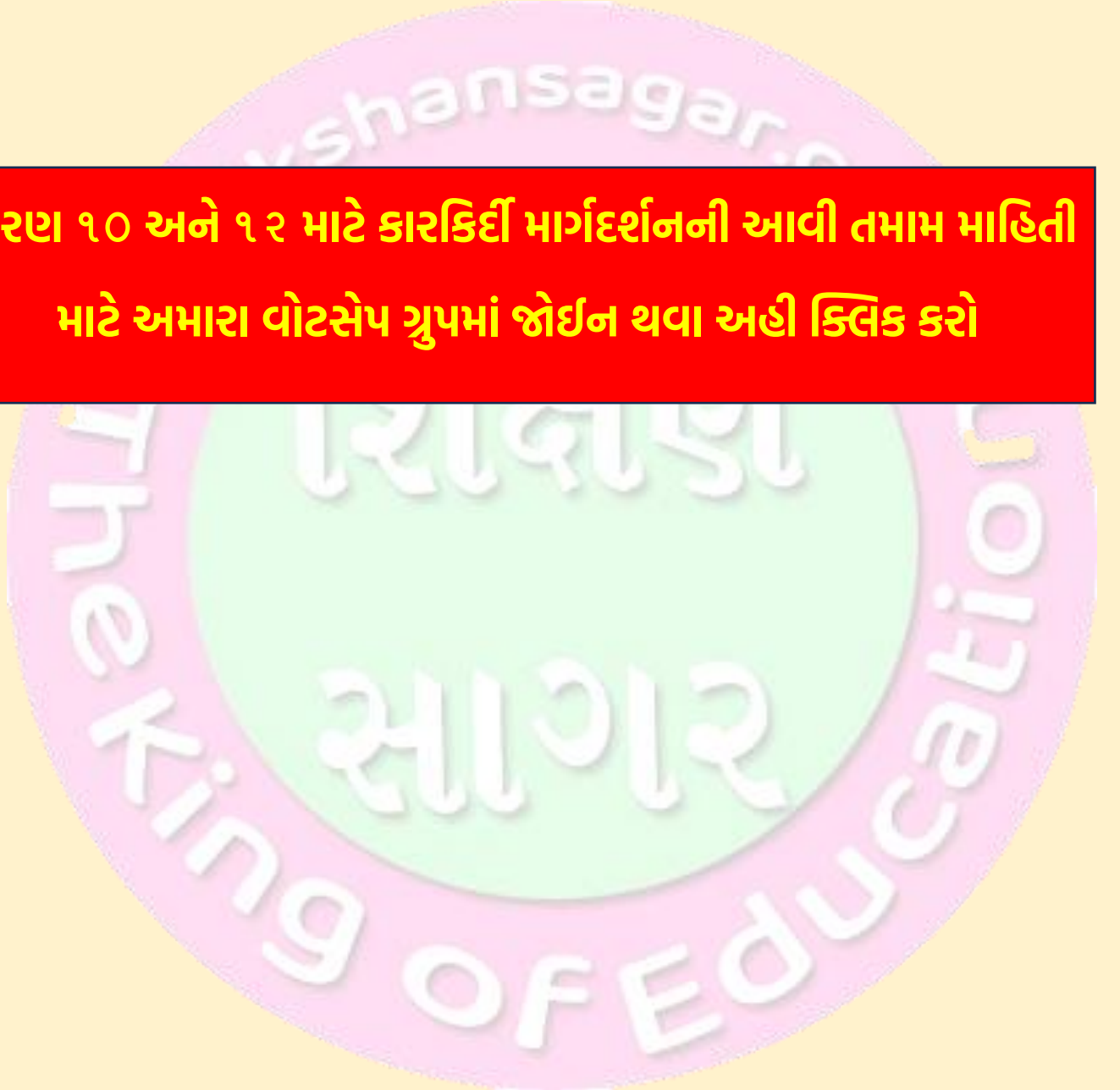
કારકિર્દીના વિકલ્પો:

આ કોર્સ પૂર્ણ કર્યા પછી, તમે નીચે મુજબની ભૂમિકાઓમાં કારકિર્દી બનાવી શકો છો:

- એરલાઇન ક્ષેત્રે: પાયલોટ, એર ટ્રાફિક કંટ્રોલર, એરપોર્ટ મેનેજર, એરક્રાફ્ટ મેન્ટેનન્સ એન્જિનિયર/ટેકનિશિયન, કેબિન ક્રૂ, ગ્રાઉન્ડ સ્ટાફ, એરલાઇન ટિકિટિંગ એજન્ટ, કાર્ગો મેનેજર.
- હોસ્પિટાલિટી ક્ષેત્રે: હોટેલ મેનેજર, ફ્રન્ટ ઓફિસ મેનેજર, ફૂડ એન્ડ બેવરેજ મેનેજર, શેફ, હાઉસકીપિંગ મેનેજર, ઇવેન્ટ મેનેજર, રિસોર્ટ મેનેજર, ટ્રાવેલ કન્સલ્ટન્ટ, ક્રુઝ શિપ સ્ટાફ.

તમારી રુચિ અને અભ્યાસના ક્ષેત્રના આધારે, તમે આમાંથી કોઈપણ ક્ષેત્રમાં સફળ કારકિર્દી બનાવી શકો છો. કોર્સ પસંદ કરતા પહેલા, અભ્યાસક્રમ, સંસ્થાની પ્રતિષ્ઠા, પ્લેસમેન્ટ રેકૉર્ડ અને ફી જેવી બાબતો ધ્યાનમાં લેવી મહત્વપૂર્ણ છે.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી સંરક્ષણ અને દરિયાઈ ક્ષેત્રે કારકિર્દી

૧૨મા ધોરણ સાયન્સ પ્રવાહ પૂર્ણ કર્યા પછી, વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય સંરક્ષણ દળો (આર્મી, નેવી, એરફોર્સ) અથવા મર્યન્ટ નેવીમાં જોડાઈને સાહસિક અને સન્માનનીય કારકિર્દી બનાવી શકે છે. બંને ક્ષેત્રો અનન્ય તકો અને પડકારો પ્રદાન કરે છે.

૧. ભારતીય સંરક્ષણ દળો (Indian Defence Forces)

ભારતીય સંરક્ષણ દળોમાં જોડાવા માટે, ૧૨ સાયન્સ પછી વિદ્યાર્થીઓ માટે વિવિધ પ્રવેશ યોજનાઓ ઉપલબ્ધ છે:

- નેશનલ ડિફેન્સ એકેડમી (NDA): આ ભારતીય આર્મી, નેવી અને એરફોર્સની સંયુક્ત પાંખ છે. NDA માં પ્રવેશ માટે યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન (UPSC) દ્વારા વર્ષમાં બે વાર પરીક્ષા લેવામાં આવે છે.
 - લાયકાત: અપરિણીત પુરુષ અને મહિલા ઉમેદવારો કે જેમણે ૧૨મું ધોરણ (૧૦+૨ પેટર્ન) ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત (PCM) વિષયો સાથે પાસ કર્યું છે અથવા પરીક્ષા આપી રહ્યા છે. નેવી અને એરફોર્સ માટે PCM ફરજિયાત છે, જ્યારે આર્મી માટે કોઈપણ સ્ટ્રીમ ચાલી શકે છે, પરંતુ સાયન્સના વિદ્યાર્થીઓ પણ અરજી કરી શકે છે. ઉંમર સામાન્ય રીતે ૧૬.૫ થી ૧૯.૫ વર્ષની વચ્ચે હોવી જોઈએ.
 - પસંદગી પ્રક્રિયા: લેખિત પરીક્ષા, ત્યારબાદ સર્વિસ સિલેક્શન બોર્ડ (SSB) ઇન્ટરવ્યુ અને મેડિકલ પરીક્ષા.
 - તાલીમ: NDA, ખડકવાસલા ખાતે ૩ વર્ષની સૈન્ય તાલીમ, ત્યારબાદ સંબંધિત એકેડેમીમાં (IMA, INA, AFA) પૂર્વ-કમિશનિંગ તાલીમ.

- ઇન્ડિયન નેવી બી.ટેક એન્ટ્રી સ્કીમ: આ સ્કીમ દ્વારા, જે વિદ્યાર્થીઓએ ૧૦+૨ (PCM માં ઓછામાં ઓછા ૭૦% માર્ક્સ સાથે) JEE Main માં સારો સ્કોર મેળવ્યો હોય તેઓ ઇન્ડિયન નેવલ એકેડેમીમાં ૪ વર્ષના બી.ટેક કોર્સ માટે અરજી કરી શકે છે. કોર્સ પૂર્ણ થયા બાદ નેવીમાં કમિશન્ડ ઓફિસર તરીકે જોડાઈ શકે છે.
- ઇન્ડિયન આર્મી ટેકનિકલ એન્ટ્રી સ્કીમ (TES): JEE Main માં સારો સ્કોર ધરાવતા અને ૧૦+૨ (PCM માં ઓછામાં ઓછા ૬૦% માર્ક્સ સાથે) પાસ કરેલા અપરિણીત પુરુષ ઉમેદવારો આ સ્કીમ માટે અરજી કરી શકે છે. પસંદગી SSB ઇન્ટરવ્યુ અને મેડિકલ પરીક્ષા દ્વારા થાય છે, ત્યારબાદ ૪ વર્ષની એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રી કોર્સ અને ઓફિસર તાલીમ આપવામાં આવે છે.

સંરક્ષણ દળોમાં, વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓ ફ્લાઈંગ બ્રાંચ (પાઈલટ), ટેકનિકલ બ્રાંચ (એન્જિનિયરિંગ), આર્ટિલરી, સિગ્નલ્સ અને અન્ય ઘણી શાખાઓમાં જોડાઈ શકે છે.

૨. મર્ચન્ટ નેવી (Merchant Navy)

મર્ચન્ટ નેવી વેપારી જહાજોનો કાફલો છે જે વૈશ્વિક વેપાર માટે માલસામાનનું વહન કરે છે. આ ક્ષેત્રમાં ૧૨ સાયન્સ પછી જોડાવા માટે મુખ્યત્વે બે માર્ગો છે:

- ડેક ઓફિસર બનવા માટે:
 - B.Sc. નોટિકલ સાયન્સ: આ ૩ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે નેવિગેશન, સીમેનશીપ અને શિપ હેન્ડલિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
 - ડિપ્લોમા ઇન નોટિકલ સાયન્સ (DNS): આ ૧ વર્ષનો ડિપ્લોમા કોર્સ છે જે B.Sc. નોટિકલ સાયન્સના પ્રથમ વર્ષ સમાન છે અને ત્યારબાદ ઓન-

બોર્ડ તાલીમ અને બીજા અને ત્રીજા વર્ષનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કરવાનો હોય છે.

- લાયકાત: મોટાભાગે ૧૦+૨ ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત (PCM) વિષયોમાં ઓછામાં ઓછા ૬૦% માર્ક્સ અને અંગ્રેજીમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦% માર્ક્સ જરૂરી છે. ઉંમર ૧૭ થી ૨૫ વર્ષની વચ્ચે હોવી જોઈએ. શારીરિક અને તબીબી ધોરણો સંતોષવા ફરજિયાત છે.
- પ્રવેશ પરીક્ષા: ઇન્ડિયન મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટી કોમન એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ (IMU CET) એ મોટાભાગની સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટેની મુખ્ય પરીક્ષા છે. કેટલીક સંસ્થાઓ તેમની પોતાની પરીક્ષા પણ લઈ શકે છે.
- કારકિર્દી: ડેક કેડેટ તરીકે શરૂઆત કરીને થર્ડ ઓફિસર, સેકન્ડ ઓફિસર, ચીફ ઓફિસર અને આખરે કેપ્ટન (માસ્ટર) સુધી પ્રગતિ કરી શકાય છે.

. મરીન એન્જિનિયર બનવા માટે:

- B.Tech મરીન એન્જિનિયરિંગ: આ ૪ વર્ષનો ડિગ્રી કોર્સ છે જે જહાજના એન્જિન અને મશીનરીના સંચાલન અને જાળવણી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- ગ્રેજ્યુએટ મરીન એન્જિનિયર (GME) કોર્સ: મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ અથવા નેવલ આર્કિટેક્ચરમાં ડિગ્રી ધરાવતા ઉમેદવારો માટે આ ૧ વર્ષનો પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ કોર્સ છે. (જોકે આ ૧૨ સાયન્સ પછી સીધો નથી).
- લાયકાત (B.Tech મરીન એન્જિનિયરિંગ માટે): ૧૦+૨ ફિઝિક્સ, કેમેસ્ટ્રી અને ગણિત (PCM) વિષયોમાં ઓછામાં ઓછા ૬૦% માર્ક્સ

અને અંગ્રેજીમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦% માર્ક્સ જરૂરી છે. ઉંમર ૧૭ થી ૨૫ વર્ષની વચ્ચે હોવી જોઈએ. શારીરિક અને તબીબી ધોરણો સંતોષવા ફરજિયાત છે.

- પ્રવેશ પરીક્ષા: IMU CET, JEE Main અને કેટલીક કોલેજોની પોતાની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ.
- કારકિર્દી: જુનિયર એન્જિનિયર તરીકે શરૂઆત કરીને ફોર્થ એન્જિનિયર, થર્ડ એન્જિનિયર, સેકન્ડ એન્જિનિયર અને આખરે ચીફ એન્જિનિયર સુધી પ્રગતિ કરી શકાય છે.

GP રેટિંગ (GP Rating): આ ૬ મહિનાનો સર્ટિફિકેટ કોર્સ છે જે ડેક અથવા એન્જિન વિભાગમાં રેટિંગ તરીકે જોડાવા માટે છે. આ માટે ૧૦મું ધોરણ પાસ અને ૧૨માં ધોરણમાં સાયન્સ, ગણિત અને અંગ્રેજીમાં ઓછામાં ઓછા ૪૦% માર્ક્સ જરૂરી છે. આ ઓફિસર કેડરથી અલગ રેટિંગ કેડર છે.

બંને ક્ષેત્રોમાં સફળતા માટે શારીરિક તંદુરસ્તી, માનસિક દ્રઢતા, ટીમ વર્ક અને શિસ્ત અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે. વિદ્યાર્થીઓએ તેમની રુચિ અને યોગ્યતાને આધારે યોગ્ય માર્ગ પસંદ કરવો જોઈએ.

**ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઈન થવા અહી ક્લિક કરો**

૧૨ સાયન્સ પછી ક્રિએટિવ અને પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના કોર્સ: એક અવલોકન

જે વિદ્યાર્થીઓએ ૧૨મું ધોરણ વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં પાસ કર્યું છે, પરંતુ તેમની રુચિ કલાત્મક અને પ્રદર્શન કળા (Creative and Performing Arts) ક્ષેત્રે છે, તેમના માટે પણ કારકિર્દીના અનેક રસપ્રદ વિકલ્પો ઉપલબ્ધ છે. વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમ પછી પણ વિદ્યાર્થીઓ આ કલાલક્ષી ક્ષેત્રોમાં સફળ કારકિર્દી બનાવી શકે છે.

૧૨ સાયન્સ પછી ક્રિએટિવ અને પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સ સંબંધિત કેટલાક મુખ્ય કોર્સ અને તેની વિગતો નીચે મુજબ છે:

૧. ફાઇન આર્ટ્સ (Fine Arts):

ફાઇન આર્ટ્સમાં વિઝ્યુઅલ આર્ટ્સ જેવી કે પેઇન્ટિંગ, સ્કલપ્ચર, એપ્લાઇડ આર્ટ્સ (જેમ કે ગ્રાફિક ડિઝાઇન, ઇલસ્ટ્રેશન, એડવર્ટાઇઝિંગ) અને પ્રિન્ટમેકિંગનો સમાવેશ થાય છે.

- ડિગ્રી કોર્સ: બેચલર ઓફ ફાઇન આર્ટ્સ (BFA) એ આ ક્ષેત્રમાં સૌથી પ્રચલિત અંડરગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી છે, જે સામાન્ય રીતે ૩ થી ૪ વર્ષનો કોર્સ હોય છે.
- ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ: ફાઇન આર્ટ્સના વિવિધ પાસાઓમાં ૧ થી ૨ વર્ષના ડિપ્લોમા અને ટૂંકા ગાળાના સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે.
- લાયકાત: સામાન્ય રીતે કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ BFA અથવા ફાઇન આર્ટ્સના અન્ય કોર્સમાં પ્રવેશ મેળવી શકે છે. જોકે, કેટલીક સંસ્થાઓ એપ્રિટ્યુડ ટેસ્ટ અથવા પોર્ટફોલિયો રજૂ કરવાનું કહી શકે છે. વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓ પણ આ કોર્સ માટે પાત્ર છે.

૨. પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સ (Performing Arts):

પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સમાં સંગીત, નૃત્ય, નાટક અને થિયેટરનો સમાવેશ થાય છે.

- ડિગ્રી કોર્સ: બેચલર ઓફ પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સ (BPA) એ આ ક્ષેત્રમાં અંડરગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી છે, જેની અવધિ ૩ થી ૪ વર્ષની હોય છે. BPA માં સામાન્ય રીતે કોઈ શાખા જેવી કે વોકલ મ્યુઝિક, ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટલ મ્યુઝિક, ડાન્સ ફોર્મ (ભરતનાટ્યમ, કથક વગેરે), ડ્રામા કે થિયેટરમાં વિશેષતા મેળવી શકાય છે.
- ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ: પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના વિવિધ પાસાઓમાં ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ ઉપલબ્ધ છે.
- લાયકાત: પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના કોર્સ માટે કોઈ સ્ટ્રીમની જરૂરિયાત હોતી નથી, અને વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓ પણ તેમની પ્રતિભા અને રસના આધારે પ્રવેશ મેળવી શકે છે. ઘણી સંસ્થાઓ ઓડિશન અથવા એપ્ટિટ્યુડ ટેસ્ટ લઈ શકે છે.

૩. ડિઝાઇન (Design):

ડિઝાઇન ક્ષેત્રમાં ફેશન ડિઝાઇન, ઇન્ટરિયર ડિઝાઇન, ગ્રાફિક ડિઝાઇન, પ્રોડક્ટ ડિઝાઇન, એનિમેશન ડિઝાઇન, વેબ ડિઝાઇન જેવા અનેક વિકલ્પોનો સમાવેશ થાય છે.

- ડિગ્રી કોર્સ: બેચલર ઓફ ડિઝાઇન (B.Des) એ ૪ વર્ષનો અંડરગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી કોર્સ છે જે વિવિધ ડિઝાઇન શાખાઓમાં ઉપલબ્ધ છે.
- ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ: ડિઝાઇનના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ પ્રચલિત છે.

- લાયકાત: મોટાભાગના ડિઝાઇન કોર્સ માટે કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ અરજી કરી શકે છે. NID DAT, NIFT Entrance Exam, UCEED જેવી ડિઝાઇન પ્રવેશ પરીક્ષાઓ પ્રવેશ માટે મહત્વપૂર્ણ હોઈ શકે છે. વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓ તેમની વિશ્લેષણાત્મક અને સમસ્યા-નિવારણ કૌશલ્યનો ઉપયોગ ડિઝાઇન ક્ષેત્રે કરી શકે છે.

૪. મિડિયા અને જર્નાલિઝમ (Media and Journalism):

આ ક્ષેત્રમાં પ્રિન્ટ, ઇલેક્ટ્રોનિક અને ડિજિટલ મીડિયા, જર્નાલિઝમ, માસ કોમ્યુનિકેશન, એડવર્ટાઇઝિંગ, પબ્લિક રિલેશન્સનો સમાવેશ થાય છે.

- ડિગ્રી કોર્સ: બેચલર ઓફ આર્ટ્સ (BA) ઇન જર્નાલિઝમ એન્ડ માસ કોમ્યુનિકેશન, બેચલર ઓફ જર્નાલિઝમ એન્ડ માસ કોમ્યુનિકેશન (BJMC) એ સામાન્ય રીતે ૩ વર્ષના અંડરગ્રેજ્યુએટ કોર્સ છે. કેટલીક સંસ્થાઓ B.Sc. માસ કોમ્યુનિકેશન, એડવર્ટાઇઝિંગ અને જર્નાલિઝમ જેવા કોર્સ પણ ઓફર કરે છે.
- ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ: જર્નાલિઝમ, રેડિયો જોડીંગ, વીડિયો પ્રોડક્શન જેવા ક્ષેત્રોમાં ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ ઉપલબ્ધ છે.
- લાયકાત: મોટાભાગના જર્નાલિઝમ અને માસ કોમ્યુનિકેશન કોર્સ માટે કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ પાત્ર હોય છે. કેટલીક યુનિવર્સિટીઓ પ્રવેશ પરીક્ષા યોજી શકે છે.

૫. એનિમેશન અને મલ્ટીમીડિયા (Animation and Multimedia):

આ ઝડપથી વિકસતું ક્ષેત્ર છે જેમાં ૨D અને ૩D એનિમેશન, VFX, ગેમિંગ, વેબ ડિઝાઇન, ગ્રાફિક ડિઝાઇનનો સમાવેશ થાય છે.

- ડિગ્રી કોર્સ: B.Sc. ઇન એનિમેશન, બેચલર ઇન મલ્ટીમીડિયા, B.Des ઇન એનિમેશન જેવા ડિગ્રી કોર્સ ઉપલબ્ધ છે, જે 3 થી 4 વર્ષના હોય છે.
- ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ: એનિમેશન સોફ્ટવેર અને ટેકનિક પર કેન્દ્રિત ઘણા ડિપ્લોમા અને સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ લોકપ્રિય છે.
- લાયકાત: સામાન્ય રીતે કોઈપણ પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ આ કોર્સ કરી શકે છે. કેટલાક કોર્સ માટે કોમ્પ્યુટરનું પાયાનું જ્ઞાન જરૂરી હોઈ શકે છે.

વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓ માટે ફાયદા:

વિજ્ઞાન પ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ પાસે વિશ્લેષણાત્મક અભિગમ, તાર્કિક વિચારસરણી અને સમસ્યાનું નિરાકરણ કરવાની ક્ષમતા હોય છે. આ કૌશલ્યો ક્રિએટિવ અને પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના કેટલાક ક્ષેત્રોમાં ફાયદાકારક સાબિત થઈ શકે છે, જેમ કે એનિમેશન (ફિઝિક્સના સિદ્ધાંતો), સાઉન્ડ ડિઝાઇન (ફિઝિક્સના સિદ્ધાંતો), ફોટોગ્રાફી (લાઇટ અને ઓપ્ટિક્સ), ડિઝાઇન (સ્ટ્રક્ચરલ ડિઝાઇન, મટિરિયલ સાયન્સનો પાથો) અને મીડિયા ટેકનોલોજી.

કારકિર્દીના તકો:

આ ક્ષેત્રોમાં ડિગ્રી અથવા ડિપ્લોમા મેળવ્યા પછી, વિદ્યાર્થીઓ આર્ટિસ્ટ, ગ્રાફિક ડિઝાઇનર, ફેશન ડિઝાઇનર, ઇન્ટરિયર ડિઝાઇનર, એનિમેટર, VFX આર્ટિસ્ટ, જર્નાલિસ્ટ, કોન્ટેન્ટ રાઇટર, એડવર્ટાઇઝિંગ પ્રોફેશનલ, પબ્લિક રિલેશન્સ ઓફિસર, ફોટોગ્રાફર, મ્યુઝિશિયન, ડાન્સર, એક્ટર, થિયેટર આર્ટિસ્ટ, ઇવેન્ટ મેનેજર જેવી વિવિધ ભૂમિકાઓમાં કામ કરી શકે છે. ફિલ્મ ઇન્ડસ્ટ્રી, ટેલિવિઝન, ડિજિટલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ, પબ્લિશિંગ હાઉસ, ડિઝાઇન સ્ટુડિયો, એડવર્ટાઇઝિંગ એજન્સીઓ, આર્ટ ગેલેરીઓ અને શિક્ષણ ક્ષેત્રે કારકિર્દીની વિપુલ તકો ઉપલબ્ધ છે.

૧૨ સાયન્સ પછી પણ ક્રિએટિવ અને પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સના ક્ષેત્રમાં રસ ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ પોતાની રુચિ અને પ્રતિભા અનુસાર યોગ્ય કોર્સ પસંદ કરીને સફળ અને સંતોષકારક કારકિર્દીનું નિર્માણ કરી શકે છે. કોર્સ પસંદ કરતા પહેલા, જુદી જુદી સંસ્થાઓના અભ્યાસક્રમ, ફેકલ્ટી, ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને પ્લેસમેન્ટ વિશે માહિતી મેળવવી હિતાવહ છે.

ધોરણ ૧૦ અને ૧૨ માટે કારકિર્દી માર્ગદર્શનની આવી તમામ માહિતી
માટે અમારા વોટસેપ ગ્રુપમાં જોઇન થવા અહી ક્લિક કરો